

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
"Azərbaycanda
bloqerlər
çirkli pullar
yuyur"
iddiası
yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 dekabr 2023-cü il Çərşənbə № 219 (8355) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Rusiyanın qarşı çıxdığı təşkilata
sədrlik Azərbaycana keçir

GUAM-a üzv
dövlətlərdən üçü
Rusiyanın işğalına
mərüz qalıb

yazısı səh.9-da

Mina xəritələri əvəzində
İrəvanın bizdən istədikləri...

yazısı səh.4-də

"Qərbi Ermənistanda hakimiyyət
dəyişikliyi istəyir" iddiası

yazısı səh.5-də

Avropa Birliyi Ermənistanı "atıb" -
milyardlar üçün şərtlər

yazısı səh.6-da

Zəngəzur qarşı Araz
dəhlizi - təfərrüat

yazısı səh.7-də

Qərbdən Bakıya diplomatik hücum

yazısı səh.8-də

Sülh niyə gəlməz oldu...

yazısı səh.7-də

Gürcüstan İrəvana gedən silahların
yolunu niyə kəsə bilmir?

yazısı səh.9-da

Milli Məclis 2024-cü il
büdcəsini qəbul etdi

yazısı səh.10-da

Baramamızı yeyən
"qurd" - küllümiqdarda
ziyanın səbəbləri

yazısı səh.15-də

Rusiya Bakıdan o məhsuldan
milyonlarla istəyir

yazısı səh.14-də

Bu ölkə hərbiçilərinə
Azərbaycana gəlməyi
qadağan etdi

yazısı səh.2-də

BLİNKENİN PREZİDENT ƏLİYEV DƏN XAHİŞİNİ ETDİYİ O ADAM BAKIDA

ABŞ dövlət katibinin anti-Azərbaycan çıxışı ilə Bakı-Vaşinqton münasibətlərində gərginlik yaradan və səfərinə qadağa qoyulmuş köməkçisi hansı gündəmlə gəlib?

Ceyms O'Brayn

yazısı səh.5-də

"Rüşvətin bir hissəsini Vasif Talibovun..."
həbsdəki generalın ilk ifadəsi

Naxçıvanın Penitensiar Xidmətinin sabiq rəisi Tofiq
Həsənovun cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı
başladı-açılacaq çox sirr var

yazısı səh.12-də

Təhid İbrahimbəyli

Bakıda silahlı
igtişaslar
hazırlayanı
İran niyə
ödülləndirdi?

yazısı səh.3-də

Əli İnsanov
iqtidardan
8 min avronu
alacaqmı?

yazısı səh.12-də

Hərbi xidmətə
yararlılığı Sahil
Babayevin
nazirliyi
yoxlayacaq

yazısı səh.4-də

Lavrov və Bayramov nələri müzakirə etdilər?

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov Moskvada keçirilən ikitərəfli görüşdə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhan Bayramovla Bakı və İrəvan arasında münasibətlərin normalaşdırılması məsələlərini və "Xəzər beşliyi" çərçivəsində əməkdaşlığı müzakirə edib.

"Regional məsələlərin müzakirəsi kontekstində 2020-2022-ci illər üçün ən yüksək səviyyədə üçtərəfli sazişlər toplusu əsasında Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması üçün səylərin artırılması zərurəti təsdiqlənib", - deyər məlumatda bildirilir.

Rusiya XİN-in məlumatına görə, nazirlər həmçinin "Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə"nin müddəalarının icrasını müzakirə ediblər.

"İkitərəfli münasibətlərin aktual məsələlərinə toxunub... Tərəflər qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər beynəlxalq və regional məsələlər, o cümlədən "Xəzər beşliyi" çərçivəsində əməkdaşlıq məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar", - Rusiya XİN-dən bildiriblər.

YAP qurultayının vaxtını açıqladı

"Siyasi partiyalar haqqında" yeni qanunla əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) qurultayının keçirilməsinə zərurət yoxdur. Bunu mediaya açıqlamasında partiyanın sədr müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirib.

O qeyd edib ki, YAP-ın nizamnaməsi və proqramı yeni qanunvericiliyə də uyğundur. "Seçkilərdən öncə Yeni Azərbaycan Partiyasının qurultayı keçiriləcək", - deyər əlavə edib.

Pentagon Qarabağda PUA-larla müharibə təcrübəsini öyrənir

ABŞ-ın "Scientific American" jurnalı Pentagonun Qarabağdakı müharibə təcrübəsini öyrənərək, PUA-ları təkmilləşdirdiyini yazıb.

Məqalədə Pentagonun Azərbaycanın Qarabağda apardığı 44 günlük müharibə təcrübəsindən PUA-ların sürü hücumlarına qarşı effektiv silahlar hazırlamaq üçün əsas kimi istifadə etdiyi bildirilib. Qeyd edilib ki, gələcək müharibələrdə "arı sürüsü" üsulu ilə PUA hücumu qələbənin açarı ola bilər. Araşdırmada eyni zamanda oktyabrın 7-də HƏMAS yaraqlılarının genişmiqyaslı hücum zamanı İsrail radarlarını çəş-baş salmaq üçün məhz bu taktikaya əməl etdiyi bildirilib.

Qarabağda 8 rayonun ərazisi dəyişdirilir

"Azərbaycan Respublikasının Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Laçın və Şuşa rayonlarının inzibati ərazi bölgüsündə qismən dəyişiklik edilməsi haqqında" qanun layihəsi Milli Məclisin 5 dekabr plenar iclasında müzakirəyə çıxarılıb.

Qanun layihəsi müzakirədən sonra qəbul olunub. Şuşa rayonunun inzibati ərazi bölgüsünə daxil olan bir sıra kəndlər Xocalı rayonunun inzibati ərazi bölgüsünə daxil ediləcək. Belə ki, Şuşanın Malibeyli kənd inzibati dairəsi tərkibindəki Malibeyli kəndinin, Quşçular kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Yuxarı Quşçular və Aşağı Quşçular kəndlərinin Xocalı ərazisinə daxil edilməsi nəzərdə tutulub.

Bundan başqa, qanun layihəsinə görə, Füzuli rayonunun inzibati ərazi bölgüsünə daxil olan Veysəlli kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Yuxarı Veysəlli və Ağbaşı kəndlərinin, Cəbrayıl rayonunun inzibati ərazi bölgüsünə daxil olan Sancalı kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Yuxarı Məzrə kəndinin və Laçın rayonunun inzibati ərazi bölgüsünə daxil olan Köhnəkənd kənd inzibati ərazi dairəsi tərkibindəki Alıcan kəndinin ləğv edilərək ərazilərinin bütövlükdə Xocavənd rayonunun inzibati ərazisinə verilecək.

Bu ölkə hərbiçilərinə Azərbaycana gəlməyi qadağan etdi

Litva Müdafiə Nazirliyi hərbi qulluqçuların əsasda vaxtlarında səyahətinə qadağa qoyulması təklif olunan ölkələrin siyahısını hazırlayıb. Bu barədə LRT məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Rusiya, Belarus, Qazaxıstan, Özbəkistan, Tacikistan, Qırğızıstan,

Türkmənistan, Ermənistan, Azərbaycan, Gürcüstan, Çin, Moldova və Dnestryanı bölgənin dost olmayan ölkələr siyahısına daxil edilməsi təklif edilib. (axar.az). Sərəncama əsasən, hərbi qulluqçular həmçinin Xarici İşlər Nazirliyinin getməyi tövsiyə etdiyi və ya dərhal tərk etməyi tövsiyə etdi-

yi ölkələrə gedə bilməyəcək. Bundan əlavə, sənəddə orduda xidmət edən vətəndaşlara hansı hallarda bu dövlətlərə səfər etmək icazəsi verilirə biləcəyi müəyyən edilməlidir.

"Milli Məclisin adı dəyişdirilsin" - deputatdan təklif

Blinken Ceyhan Bayramovla niyə görüşmədi?

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Şimali Makedoniyada Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatına (ATÖT) üzv ölkələrin xarici işlər nazirlərinin toplantısında Ceyhan Bayramovla görüşməyib. Bunun səbəbi haqda məlumat verilmir.

Blinken Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanla görüşüb. Tərəflər regionda təhlükəsizlik məsələlərini və Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh məsələsini müzakirə ediblər. Eyni zamanda ikitərəfli və çoxtərəfli formatda əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Bakıda iki nəfər intihar edib

Bakıda iki nəfər özünü asaraq intihar edib. Biləcəri qəsəbəsində yaşayan 1992-ci il təvəllüdü Turan Hümətov yaşadığı evdə özünü asaraq öldürüb. Bundan başqa, Sabuncu rayonu, Bakıxanov qəsəbəsində yaşayan 1965-ci il təvəllüdü Ramiz Ağayev evinin həyətidə özünü iplə asaraq həyatına qəsd edib.

"Azərbaycanda iqtisadi rayonların bazasında 15 yeni region yaradılsın. Bu regionların məclisləri olsun".

Milli Məclisin son iclasında deputat Qüdrət Həsənzadə belə deyib. "O cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasının indiki Ali Məclisi məclis adlandırılınsın. Bu məclislər xalq tərəfindən seçilsin. Regionların rəhbərləri də həmin məclislərdə seçilsin. Bu halda insanların dövlət idarəetməsinə yaxınlaşması ola bilər. İnsanlar yerlərdə özlərinin rəhbərlərini seçmiş olarlar. Təəssüf ki, Azərbaycanda bürokratik aparat siyasi qüvvəyə çevrilib. Nə qədər gec deyilsə, bunun qarşısını almaq lazımdır. Hesab edirəm ki, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin adının dəyişdirilməsinə ehtiyac var. Milli Məclis Ali Məclis adlandırılmalıdır. Regionların inzibati ərazi vahidləri olmalı, onların da məclisləri olmalıdır", - deyər deputat bildirib.

Metsamoru niyə bağlamırlar?

"Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentlik (AEBA) Ermənistan-dakı Metsamor Atom Elektrik Stansiyasının (AES) bağlanması üçün addım atmaq niyyətində deyil".

Bunu AEBA-nın Baş direktoru Rafael Qrossi bildirib.

"Atom Elektrik Stansiyası ilə bağlı hər

hansı məsələ ortaya çıxarsa, biz dərhal Ermənistan hökumətinə məlumat verəcək, ilk olaraq problemin olduğunu və müəyyən tədbirlər görülməli olduğunu söyləyəcəyik. Amma hələlik onun fəaliyyətinin davam etdiriləcəyinə əminik", - o vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan AES-in təhlükəsizliyini gücləndirmək üçün AEBA ilə əməkdaşlığı davam etdirir.

Qeyd edək ki, bu stansiya Türkiyədən 16 kilometr məsafədə yerləşir. Stansiya 1969-1977-ci illərdə Ermənistan SSR ərazisində Metsamor şəhəri yaxınlığında tikilib.

UEFA "Qarabağ"a qarşı şikayəti rədd etdi

UEFA Sloveniyanın "Olimpiya" klubunun "Qarabağ"a qarşı Avropa Liqasının pley-off mərhələsinin ilk oyunu ilə bağlı verdiyi apelyasiya şikayətini rədd edib.

Qitə futbol qurumunun rəsmi saytı xəbər verir ki, təşkilatın Nəzarət, Etika və İntizam Komitəsinin sentyabrın 28-də verdiyi qərar qüvvədə saxlanılıb.

Qeyd edək ki, Lyublyana-dakı qarşılaşmada "Olimpiya" meydanı əşyaların atılmasına görə 22625, komandanın düzgün olmayan davranışına görə isə 4500 avro cərimələnib. Görüş Azərbaycan çempionunun 2:0 hesabı qələbəsi ilə başa çatmışdı. Bakıda rəqibi ilə 1:1 hesablı heç-heçə edən "köhlən atlar" turnirin qrup mərhələsinə yüksəlib.

Xaricdə təhsil alan 73 nəfərin diplomu tanınmadı

Noyabr ayı üçün diplomların tanınması üzrə müraciətlərin statistikası açıqlanıb.

Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyindən verilən məlumata görə, ötən ay üzrə 360 müraciətinin 287-si barədə müsbət qərar verilərək müvafiq şəhadətnamələr təqdim edilib, 73 nəfərin müraciəti isə mənfi qərarla yekunlaşıb.

Tədris yükünü mənimsəmək üçün təhsil aldığı ölkənin ərazisində kifayət qədər olmaması səbəbi ilə 62, təhsilalma forması üzrə 7, akkreditasiyasız ali təhsil müəssisəsi üzrə 2, digər səbəblər üzrə 2 nəfərin müraciəti mənfi qərarla yekunlaşıb.

Ən çox müraciət olunan ixtisaslara gəlincə, maliyyə üzrə 50, iqtisadiyyat üzrə 45, menecment üzrə 21, biznesin idarə edilməsi üzrə 20, beynəlxalq münasibətlər üzrə 16 müraciətçi qeydə alınıb.

İranın xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıqda ittiham olunan 13 nəfərin cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb. Cinayət işinin materialları baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. İş hakim Novruz Kərimovun icraatındadır.

Məhkəmənin hazırlıq iclası dekabrın 13-nə təyin edilib. Məhkəmə qarşısına Yusif Mirzəyev, Elvin Cəfərov, Elgün Ağayev, Məhərrəmli Musayev, Hüseyn Hüseynzadə, Savalan Hüseynli, Etibar Məmmədov, Mir Vəsid Əliyev, İlham Şıxəliyev, Faiq Zeynalov, İlkin Bağirov, Vüqar Məda Əliyev çıxacaq.

Qeyd edək ki, adıçəkilən şəxslər Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyi (Daxili İşlər Nazirliyi), Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti və Baş Prokurorluğun əməkdaşlarının birgə keçirdikləri əməliyyat tədbirləri nəticəsində saxlanılıblar. Müəyyən edilib ki, İranın xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıq edən Rəfulla Axundzadə və onun oğlu Əlmürsəl Axundzadə konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirərək "Kərimə dövləti"nin yaradılması məqsədilə Azərbaycan ərazisində silahlı iğtişaslar təşkil etmək üçün tədbirlər planı hazırlayıblar. Azərbaycanın ictimai xadimlərinə və məmurlarına sui-qəsd cəhdlərinə qarşı xüsusi müqavimət bölmələri yaratmaq planı çərçivəsində Rəfulla Axundzadə WhatsApp, Telegram və digər messencerlərdə xüsusi qruplar yaradıb.

Bundan başqa, R.Axundzadə və oğlu Ə.Axundzadə həyatlarına sui-qəsdlərin təşkil edilməsi üçün vəzifəli şəxslərin və ictimai xadimlərin siyahısını, onların anket məlumatlarını, yaşayış və iş yerlərinin ünvanlarını qrup üzvlərinə təqdim ediblər.

Bu məqsədlə o, odlu silah əldə etmək və "Molotov kokteyli" hazırlamaqla bağlı qrup üzvlərinə tapşırıqlar verib. Axundzadə qrup üzvlərini dini təhsil almaq adı ilə İrana göndərməyi də, reallıqda isə onları hərbi təlimlərə cəlb etməyi və qanunsuz silahlı ekstre-

Bakıda silahlı iğtişaslar hazırlayanı İran niyə ödülləndirdi?

"Kərimə dövləti"nin əsas "ideoloq"larından olan Tohid İbrahimbəylinin Azərbaycanda qarışıqlıq yaratmaq cəhdində suçlanan casusların məhkəməsi başlayan ərəfədə BƏSİC komandanından mükafat alması haqlı suallar yaradıb

mist təşkilatlara cəlb etməyi planlaşdırıb.

Azərbaycanda xarici xüsusi xidmət orqanları ilə məxfi əməkdaşlığa cəlb olunmuş şəxslərin ifşası istiqamətində aparılan uğurlu əməliyyatlardan sonra Axundzadə yaratdığı messencer qruplarının bağlanması, qrup üzvlərinin bir müddət sosial şəbəkələrdə aktiv olmaması barədə göstəriş verib. Qrup üzvləri Azərbaycanda dini radikalizmi təbliğ etmək və digər təxribat xarakterli fəaliyyətləri maliyyələşdirmək üçün xaricdən də vəsait ayırıblar.

R.Axundzadə 2011-ci ilin yanvar ayında tutularaq Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 11 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib. O, Cinayət Məcəlləsinin 28, 214.2.1-ci (terrora hazırlıq) və 278-ci (hakimiyyəti zorla ələ

keçirmə) maddələri üzrə ittiham edilib. Astara şəhər sakini Ruhulla Axundzadənin yaşadığı evdə axtarış aparılarkən heyətdəki saxlanıcılarından 4 ədəd AKM markalı avtomat, 1 ədəd "Naqan" tipli tapança, avtomat silahlar üçün nəzərdə tutulan və içərisində patronlar olan 3 ədəd sandıqça, 5 ədəd "F-1", 4 ədəd "RQD-5" tipli əl qumbarası, 10 ədəd UZRQM tipli alışıdırıcı, 2 ədəd trotil şaşkası, 491 ədəd patron, 7 ədəd CD formatlı disk və digər predmetlər aşkar edilərək götürülüb.

Rəfulla Axundzadə 2021-ci ilin mart ayında əfv sərəncamı ilə azadlığa buraxılıb. O, İrandadır və yenidən fars xüsusi xidmət orqanlarının tapşırığı ilə Azərbaycan əleyhinə fəaliyyətini davam etdirir. R.Axundzadə İranda yaşayan və "Kərimə dövləti"

tin əsas "ideoloq"larından olan Tohid İbrahimbəylinin qayınatasıdır. Azərbaycan onları axtarışa verib. Bir neçə ay əvvəl xainlərin guya İranda həbs edildiyi barədə xəbər yayılsa da, bu, təsdiqini tapmadı. Maraqlıdır ki, bu arada "Hüseyniyyun" terror qruplaşmasının lideri Tohid İbrahimbəyli təltif edilib.

"MOUZE" teleqram kanalı xəbər verir ki, BƏSİC müqavimət qüvvələrinin komandanı Pasdar Süleymani hədiyyəsini Tohid İbrahimbəyliyə şəxsən təqdim edib.

Əgər məhkəmədə bu adamların suçu bir daha təsdiqlənsə, İran onları təhvil verərmi? Bakıda məhkəmə başladığı ərəfədə onun mükafatlandırılması nə mesajdır?

Deputat, Milli Məclisin Təhlükəsizlik, müdafiə və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a deyib ki, İran-Azərbaycan münasibətləri ölkəmiz müstəqillik qazanan sonra kifayət qədər mürəkkəb olub: "İran İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra mövqeyini bir qədər də sərtləşdirdi, ünvanımıza əsassız ittihamlar səsləndirməyə başladı. Azərbaycana qarşı açıq şəkildə hədələr oldu. Azərbaycan daim mehriban qonşuluq siyasətinə sadıq olsa da, İranın hədələri zaman-zaman eşidilir. Bu hədələr cavabsız qalmır, xoş olmayan cavabları eşidirlər. Təbii ki, biz istərdik ki, İran və Azərbaycan arasında münasibətlər gərginləşməsin. Bununla belə, İran tərəfindən atılan addımlar,

fəaliyyəti genişlənməz:

"Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanları zamanında belə fəaliyyətin qarşısını almağa qadirdir. Onların əsas məramları, məqsədi Azərbaycanda qarışıqlıq salmaq, silahlı qruplaşmalar yaratmaq, terror həyata keçirməkdir. Bu dəstələrin qarşısının alınması çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Özü də indiki zamanda, hansı ki, regionda sülhün bərqərar olunması istiqamətində Azərbaycan ciddi addımlar atır. Eyni zamanda təbliğat xarakterli materialların Azərbaycana gətirilərək yayılması, bunun qarşısının alınması çox mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələdir. Yeni bu gün haradasa gedib xarici xüsusi xidmət orqanlarının təlimatçıları vasitəsilə müxtəlif təlimlər keçən və sonradan Azərbaycana göndərilərək Azərbaycana qarşı təhdidlə məşğul ola biləcək o şəxslərin həbsi bir daha göstərir ki, bu şəxslər var. Qaçıb gizlənənlər, eyni zamanda bu məsələlərdən yayınanlar, hələ ki sakit durub kənardan idarə edənlər də gec-təz ələ keçəcəklər. Onlar da bilsinlər ki, kifayət qədər materiallar var və əməliyyat şəraitinə nəzarət olunur. DTX-nın İran casus şəbəkəsinə qarşı yönəlməmiş fəaliyyəti bölgə üçün təhlükəsizlik məsələsində önəmlidir".

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Deputat deyib ki, İranın Azərbaycana qarşı aktiv şəkildə kəşfiyyat-pozuculuq

İranda narkotik gətirmək istəyəni sərhədçilər yaxaladı

DŞX-nin Sərhəd Qoşunlarının "Göytəpə" və "Lənkəran" sərhəd dəstələrinin əməkdaşları tərəfindən ümumi çəkisi 26 kiloqram 945 qram narkotik vasitənin qaçaqmalçılıq yolu ilə İranda Azərbaycan ərazisinə keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətindən (DSX) məlumat verilib.

Belə ki, dekabrın 4-də saat 19:15-də "Göytəpə" sərhəd dəstəsinin Cəlilabad rayonunun Edişə kəndi yaxınlığında yerləşən sərhəd zastavasının xidməti ərazisində 17 kiloqram 900 qram narkotik vasitə marixuana və dekabrın 5-də saat 05:30-da "Lənkəran" sərhəd dəstəsinin Astara rayonunun Sım kəndi yaxınlığında yerləşən sərhəd zastavasının xidməti ərazisində 9 kiloqram 45 qram narkotik vasitə marixuana aşkar olunaraq götürülüb.

YAP Gənclər Təşkilatının keçmiş sədr müavininə hökm oxundu

Bacısı İlknur Turkut məhkəmə zalında qandallandı. Dələduzluqda ittiham olunan YAP Gənclər Təşkilatının keçmiş sədr müavini, Binəqədi qəsəbə bələdiyyəsinin sabiq sədri Aytac Əliyeva və bacısı İlknur Turkutun cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması başa çatıb.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən sonuncu iclasda hökm oxunub.

Hökmə əsasən bacılar verilmiş ittihamlarla təqsirli bilinib. A.Əliyeva 7 il, İ.Turkut isə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. İ.Turkut məhkəmə zalında həbs edilib.

Qeyd edək ki, A.Əliyeva Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (külli miqdarda dələduzluq) və 320-ci (saxta sənəd hazırlama), İ.Turkut isə 178.3.2-ci (külli miqdarda dələduzluq) maddəsi ilə ittiham olunur. İş üzrə zərərçəkmişlərə dəymiş ziyan 1 milyon manata yaxın hesablanıb.

A.Əliyeva həbsdə, İ.Turkut isə ev dustaqlığında idi.

“Mina xəritələrinin Azərbaycanca təhvil verilməsi üçün Ermənistanla təzyiq göstərilməlidir”. Bunu Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İskəndərov dekabrın 4-də Bakıda keçirilən “Cənubi Qafqazda mina qurbanları ilə həmrəylik: Cənubi Qafqazda minaların və onların nəticələrinin ləğvi strategiyasının mühüm sütunu” mövzusunda tədbirdə çıxışı zamanı deyib.

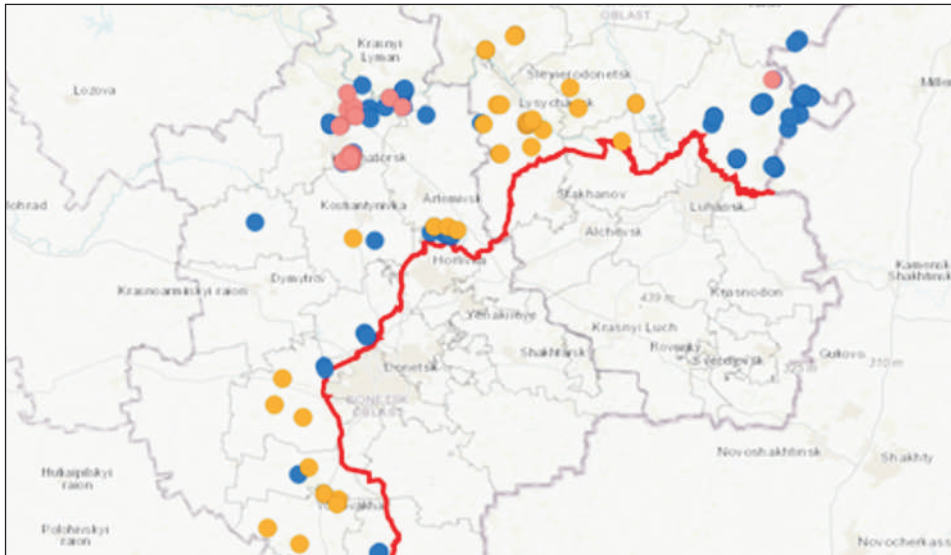
Sonuncu dəfə Azərbaycanca mina xəritələri 2021-ci ilin yayında verilib. Humanitar aksiyanın həyata keçirilməsində Gürcüstanın baş naziri İrakli Qaribaşvili vasitəçilik edib. Mina xəritəsi müqabilində 15 nəfər erməni Ermənistanla təhvil verilib. Ardınca Rusiya prosese töhfə vermək istiqamətində addım atıb. Ümumilikdə, 30 erməni diversantın təhvil verilməsi ilə Azərbaycan tərəfin 200 minədək minanın yerinin xəritəsini aldığı deyilirdi. Amma bu proses artıq uzun müddətdir ki, dayanıb. Ermənilər bazarlıq üçün bu dəfə nə və ya kimləri istəyə bilər?

Deputat Bəhruz Məhərrəmov “Yeni Müsavat”a dedi ki, 30 il davam etmiş münəqışə başa çatrsa da, İrəvan cinayətlərini davam etdirir: “Azərbaycan artıq üç ildir ki, sülh ritorikasına üstünlük versə də, Ermənistan təcavüzkar mahiyyətindən əl çəkməyərək mina xəritələrini hələ də təqdim etməməklə, yaxud natamam və yanlış xəritələr verməklə müharibənin nəticələrinin aradan qaldırılması qarşısında ciddi maneələr yaratmaqdadır. Xüsusən minaların daha çox keçmiş təmas zonasında, “müdafiə” xətlərində yox, dinc insanların daha çox üz tuta biləcəyi yollar, bulaqlar, çaylar, qəbiristanlıqlar və məscidlərin yaxınlığında, eləcə də evlərin dağıntıları arasında yerləşdirilməsi minalanma prosesinin Ermənistanda dövlət səviyyəsində həyata keçirilən terror siyasətinin bir hissəsi olduğunu və bu gün də İrəvanın aidiyyəti istiqamətdə qeyri-konstruktiv davranışı erməni hakimiyyətinin terroru davam etdirməkdə ısrarlı olduğunu göstərir.

Azərbaycan ötən il 2021-ci

Mina xəritələri əvəzində İrəvanın bizdən istədikləri...

“Azərbaycana təqdim olunan xəritələrdə göstərilən heç bir yerdə mina yoxdur” - ekspert

il Ermənistan istehsalı minaları aşkarlamaqla Ermənistanın piyada əleyhinə mina istehsal edən azsaylı dövlətlərdən biri olduğunu dünyaya nümayiş etdirdi. Lakin cari istiqamətdə fəaliyyət göstərən təsisatlar bu prosesi də görməzdən gələrək nə qədər ikiüzlü və riyakar mövqe tutduqlarını nümayiş etdirdilər.

Bu mənada əminliklə demək olar ki, mina təhlükəsi ilə mübarizədə beynəlxalq ictimaiyyətin hansısa fəaliyyətinə ümid etmək ən azı indiki situasiyada sadəlvhlükdür. Ermənistan beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əməl etməyə hərbi-siyasi yolla məcbur edilib, eləcə də minalanmış ərazilərin səhih xəritəsinin verilməsinə də məcbur edilməlidir. Ermənistan mina xəritələrini könüllü təqdim edəcəyi halda, bu, Azərbaycan və Ermənistan arasında etimad mühitinin yaranması istiqamətində

təsirli mexanizm ola bilər”.

“Tərxis olunmuş hərbiçilərin gəncləri maarifləndirmə” İctimai Birliyinin sədri Emin Həsəni yada saldı ki, keçmiş sovetlər birliyində ən böyük mina zavodlarından biri İrəvanda idi: “Ermənilər sovetlər dağıldandan sonra silah anbarlarında olan minaları gətirib işğal etdikləri ərazilərə basdırdılar. Mina təmas xəttində basdırılır, yeni insan və texnika əleyhinə. Ermənilər isə bütövlükdə Qarabağ ərazilərinə mina basdırmışdılar. Məqsədləri o idi ki, azərbaycanlılar geri qayıtməsın, qayıdanda da daha böyük itki olsun, xofa düşmə halları yaşansın, insanlar qorxsunlar. Amma Azərbaycan xalqı mərd, qəhrəman xalqdır, öz torpaqlarına qaydır, minaları təmizləyir. Deyirlər ki, mina xəritələri yoxdur, bu da mümkün deyil. Çünki minalar peşəkarlar tərəfindən basdırılır və

üç xəritə hazırlanır, biri Müdafiə Nazirliyində, ikincisi birləşmədə, üçüncüsü isə hərbi hissədə qalır. Ordu rəhbərliyinin icazəsi ilə minalar basdırılır, xəritə tətbiq edilir. Əks halda, minanı qeyri-peşəkarlar basdırı bilməzlər. Çünki özləri düşə bilər. Rusiya və Gürcüstanın vasitəsilə bəzi xəritələr verildi. Bu xəritələrdə doğru olmadı. Bunu ermənilər etiraf etməyə məcbur oldular. Beynəlxalq birlik də Ermənistanla heç bir təzyiq etmir, Azərbaycana da köməklik göstərmir. Azərbaycan dövləti Ali Baş Komandanın sərəncamı ilə Mina Agentliyi yaradıb. Müdafiə Nazirliyində iki böyük hərbi hissə yaradılıb. Dövlət Sərhəd Xidməti və Fövqəladə Hallar Nazirliyi də minatəmizləmə prosesi ilə məşğuldur. Qısa zamanda çoxlu sayda hərbiçilərimiz və mülki vətəndaşlarımız mina qurbanı olublar. Bu, çox acınacaqlı faktdır. Azər-

ANAMA-nın əməkdaşı minaya düşdü

İşğaldan azad edilmiş Ağdam rayonunun Sarıcalı kəndi ərazisində dekabrın 5-də Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) əməkdaşı 1992-ci il təvəllüdü Əkbərov Vəqif Sabir oğlu xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən piyada əleyhinə mina partlayışı baş verib.

Bu barədə agentlikdən bildirilib.

Məlumata görə, xəsarət alan şəxs hadisə yerindən təciliyə edilərək, rayon xəstəxanasına çatdırılıb. Onun sağ ayağı dizdən aşağı nəhiyədən amputasiya edilib.

Vəziyyəti qənaətbəxşdir.

baycan dövləti çox qısa bir zamanda böyük əraziləri minalardan təmizləmək istəyir. Paşinyan sülh müqaviləsini imzalamağı yubadığı kimi mina xəritələrinin verilməsini də ləngitməklə məşğuldur”.

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd bu istiqamətdə Azərbaycan tərəfin böyük miqdarda maddi vəsait xərclədiyini önə çəkdi: “Ermənistan mina xəritələrini Azərbaycana verməkdən imtina edir. Ona görə də Ermənistan Azərbaycana qarşı mina terroru törədir desək, qətiyyətlə yanlış olmaz. Müharibədən sonra xeyli sayda mülki, hərbi minaya düşərək həyatını və yaxud bədəninin hansısa nahiyyəsini itirib. Maraqlıdır ki, Ermənistanın mina xəritəsini verməkdən imtina etməsinə beynəlxalq qurumlar səssiz qalır. Azərbaycana təqdim olunan mina xəritələrinin demək olar ki, hamısı yararsız çıxdı. Xəritələrə uyğun olaraq axtarışlar aparıldı və məlum oldu ki, xəritədə göstərilən heç bir yerdə mina yoxdur. Bunun iki səbəbi ola bilər: ya Ermənistan ordusu xəritələri pərakəndə şəkildə basdırıb, xəritələrə işləməyib, ya da minaları elə yerlərə basdırıblar ki, onların oradan çıxması Ermənistanı zərbə altında qoyacaq. Minala-

rın partladığı istiqamətlərə baxanda ikinci variant daha uyğun gəlir. Erməni silahlıları minaları qəbiristanlıqlara, dini məbədlərin ətrafına və heç bir hərbi əhəmiyyəti olmayan yollara basdırıblar. Minaya insanlar demək olar ki, məhz belə yerlərdə düşüblər. Ona görə də Ermənistanın təqdim edəcəyi heç bir xəritəyə inanmaq olmaz. Hətta bütün ərazilərin xəritəsini versələr belə, mütləq şəkildə xəritə üzərində işlənməyən yerlərə baxış keçirmək lazımdır. Hesab edirəm ki, ən diqqət edilən məsələlərdən biri də Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı basdırılan minalardır. O vaxt hər iki tərəf xəritələr üzərinə işləmədən, kor-təbii formada minalar basdırıb. Həmin minalar da ciddi problem yaradacaq. Hətta yaşıy təmin olundandan sonra belə minalar partlayacaq. Azərbaycan tərəfi mina təmizləməsi sahəsində çox ciddi maddi yük altına girib. Rəsmi Bakı Ermənistanın Qarabağa vurduğu zərərə görə tələb edəcəyi təzminatla, minaların təmizlənməsində çəkdiyi xərci də əlavə etməlidir. Hesab edirəm ki, mina xəritələrinin tələb edilməsi yönündə baş sındırmağa ehtiyac yoxdur”.

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

Hərbi xidmətə yararlılığı Sahil Babayevin nazirliyi yoxlayacaq

“Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Qanuna dəyişiklik edildi

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların hərbi xidmətə yararlı, yaxud yararsız olması barədə qərar verilməsi qaydası dəyişir. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin dekabrın 5-də keçirilən iclasının gündəliyinə daxil edilən “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, rayon, şəhər, şəhərdə rayon çağırış komissiyaları tərəfindən bu qanunun 15.2.2-15.2.5 maddələrində (15.2.2. sıradankənar həqiqi hərbi xidmətə yararlılıq haqqında; 15.2.3. sağlamlıq vəziyyətinə görə həqiqi hərbi xidmətə müvəqqəti yararsız hesab edilməklə çağırışa möhlət verilməsi haqqında; 15.2.4. dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətə yararsızlıq, müharibə

dövründə məhdud yararlılıq haqqında; 15.2.5.həm dinc dövrdə, həm də müharibə dövründə hərbi xidmətə yararsızlıq haqqında) nəzərdə tutulmuş qərarların verilməsi üçün yekun tibbi müayinə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən aparılacaq.

Yekun tibbi müayinənin aparılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəy-

yən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən ediləcək.

Qeyd edilib ki, qanun layihəsində müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi müayinədən keçirilməsi qaydasının təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi müayinəsinə təşkil edən çağırış komissiyalarının qərarlarının verilməsi üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən yekun tibbi müayinənin aparılması nəzərdə tutulur. Yekun tibbi müayinənin aparılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti

yeti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

Təklif olunan dəyişikliyin qəbulu nəticəsində müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış prosesində şəffaflıq və vətəndaş məmnunluğunun artırılması, çağırışçıların sağlamlıq vəziyyətinin daha dəqiq dəyərləndirilməsi üçün zəruri şəraitin yaradılması, qeyd olunan fəaliyyətin elektron informasiya sistemləri vasitəsilə təşkili və icrası proqnozlaşdırılır.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin “Müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında” 6 oktyabr 2023-cü il tarixli fərmanına əsasən, gələn il iyulun 1-dən rayon, şəhər, şəhərdə rayon çağırış komissiyaları tərəfindən müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi zamanı yekun tibbi müayinəsi

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən həyata keçiriləcək.

Yekun tibbi müayinənin Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyi tərəfindən hərbi həkim komissiyadan müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadətləndirilməsi zamanı yekun tibbi müayinəsi

aparılməsi, yekun tibbi müayinə ilə bağlı məlumatların toplanması və həmin müayinənin nəticələrinin rəsmiləşdirilməsinin nazirliyin Mərkəzləşdirilmiş elektron informasiya sistemi “Hərbi-həkim ekspertizası və tibbi şəhadətləndirilmə” altsistemi üzərindən həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Layihə səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Braynın dekabrın 6-da Azərbaycana səfəri başlayıb. "Yeni Müsavat" yazır ki, bu barədə ABŞ Dövlət Departamentinin Mətbuat Xidmətinin yaydığı məlumatda deyilir. Sənəddən belə çıxır ki, O'Brayn Bakıda Azərbaycan və Ermənistan arasında ikitərəfli münasibətləri möhkəmləndirmək və sülhü dəstəkləmək məqsədilə Azərbaycan rəsmiləri ilə görüşəcək.

Onun Bakıya gəlişinə şərait yaratmağı dövlət katibi Entoni Blinken Prezident İlham Əliyevə telefon zəngində xahiş etmişdi. Eyni zamanda tərəflər qarşılıqlı rəsmi səfərlərə qoyulan qadağanın aradan qaldırılmasına razılaşıbmışdılar. Blinkenin köməkçisi Konqresdə anti-Azərbaycan çıxışı, Bakını ittiham etməsi, "907-ci düzəliş"in uzadılması təşəbbüsü ilə yadda qalmışdı. O'Brayn deyirdi ki, Azərbaycan Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalasın. Əgər imzalamırsa, sanksiyalar, yüksək vəzifəli şəxslərin səfərləri, Azərbaycana silah satışı kimi məsələlərə də embarqo qoyulacaq. Əlbəttə ki, bu, Azərbaycan tərəfindən qəbul edilməz hal idi. Azərbaycan da bəyan etdi ki, bizim suverenliyimizi şübhə altına alan istənilən açıqlamaları, bizə qarşı olan qərəzli mövqeləri qəbul etmirik.

Bundan sonra münasibətlərdə gərginlik artmağa başladı. Lakin Vaşinqton məsələni uzatmadı, Blinkenin zəngi ABŞ-ın Azərbaycanla əlaqələri pisləşdirmək niyyətində olmadığını nümayiş etdirdi. O baxımdan, bugünkü səfər əhəmiyyət kəsb edir. Hər halda, ikitərəfli münasibətlər, sülh müqaviləsi, Vaşinqton masasının bərpası mövzusunda müzakirələr aparılacaq. Ümumiyyətlə, ötən ay ABŞ Nümayəndələr

Palatasının Xarici işlər komitəsinin Avropa üzrə alt komitəsində absurd teatr səhnəsinə xatırladan dinləmələrin keçirilməsi, Bayden Administrasiyasının təhriki ilə anti-Azərbaycan, korrupsiyaçı, islamofob senatorların saxta məlumatları əsasında ABŞ Senatının "2023-cü il erməniləri müdafiə aktı" qəbul etməsi, bədnam "907-ci düzəliş"in yenidən qüvvəyə minməsi aydın göstərir ki, Ağ Ev Azərbaycanın öz milli haqqını bərpa etməsi ilə barışa bilmir. Təhlilçilərin qənaətinə görə, Blinkenin köməkçisini Bakıya gətirən səbəblərdən biri Azərbaycanı sülh danışıqlarının Qərb platformalarında aparılmasına, xüsusilə kommunikasiyanın İrəvanın "sülhün kəsişməsi" layihəsinə uyğun açılmasına razı salmaqdır.

REAL Partiyasının Siyasi Komitəsinin üzvü Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a açıqladı ki, Blinkenin köməkçisi Azərbaycan əleyhinə məntiqsiz və doğru olmayan fikirlər səsləndirib. Onun sözlərinə görə, indi bu səfər onun öz fikirlərini normal şəkildə izah etməsi üçün fursətdir. N.Cəfəri ABŞ-Azərbaycan arasında ciddi, dərin münasibətlər olduğunu hesab edir və onun fikrincə, bu əlaqələri hansısa dövlət rəsmilərinin subyektiv fikirləri pozmamalıdır. "İlk dəfədir ki, gərginliyə səbəb yaranan tə-

Blinkenin Əliyevdən xahişini etdiyi o adam Bakıda

ABŞ dövlət katibinin anti-Azərbaycan çıxışı ilə Bakı-Vaşinqton münasibətlərində gərginlik yaranan və səfərinə qadağa qoyulmuş köməkçisi hansı gündəmlə gəlib?

rəf Vaşinqtondur. Buna qədər adətən Azərbaycanda insan haqlarının vəziyyəti ilə bağlı münasibətlərdə bir problem yaranardı. Ancaq bu dəfə ABŞ özü gərginliyə səbəb olan mövqe sərgiləyib. Üstəlik də haqsız idi. Ona görə də bu səfərdən sonra ikitərəfli əlaqələrə düzəliş edilməsinə ehtiyac yaranacaq. Hətta Azərbaycan

xarici işlər nazirinin Amerikaya səfəri də mümkündür. Çünki noyabrın 20-də təxirə düşən bir görüş var və bunun baş tutması haqda Bakıda müzakirələr aparıla bilər. Eyni zamanda bu gedişatdan göründü ki, ABŞ Azərbaycanla münasibətləri pisləşdirməyi uzatmaq istəmədi".

Təhlilçi Asif Nərimanlıya görə, Vaşinqtonun Bakı

qarşısında geri çəkilməsi ABŞ-ın yeni layihəsi və sülh sazişinə dair təkliflərinin qəbul edilməsi planından qaynaqlanır: "ABŞ-da anladılar ki, Azərbaycanı təzyiqlə razı sala bilməyəcəklər və Blinkenin zəngi ilə "təmas strategiyasına" qayıdılar. Bu təklifləri Bakıya Blinkenin Əliyevdən səfərinə icazə verilməsini istədiyi Ceyms gətirəcək. Vaşinqtonun planının nədən ibarət olduğunu O'Braynın açıqlamasından müəyyən etmək mümkündür: ABŞ Mərkəzi Asiyadan başlayan, Azərbaycan, Ermənistan və Türkiyədən keçərək, Avropa-y çıxan ticarət yolunu təklif edir və bununla Orta dəhlizi nəzarətə götürmək istəyir".

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, ABŞ diplomatı Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin detalları müzakirə edəcək: "Xüsusilə ABŞ diplomatı Azərbaycana Ermənistanın

vəkili kimi gələcək. Avropa İttifaqının və Vaşinqtona arxalanan Paşinyan Azərbaycanla bərabər şəkildə sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlıdır. Ermənistan təklif edir ki, anklavlarla məsələ barter şəklində həll edilsin, qoşunlar "güzgü" prinsipi ilə geri çəkilsin, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizinin açılmasını gündəliyə daşımamasın, Ermənistan sülh qovşağı planının iştirakçısı olsun".

"Milli müdafiə" jurnalının redaktoru İqor Korotçenko isə deyib ki, ABŞ-ın mövqeyi, təəssüf ki, Cənubi Qafqazda sülh üçün dağıdıcıdır. Korotçenkonun sözlərinə görə, ABŞ Azərbaycan üzərində təsir riçaqlarına sahib olmaq istərdi: "Ona (Bakıya - red.) necə təzyiq edə bilərik, onu Vaşinqtonun bezi tövsiyələrinə əməl etməyə necə məcbur edə bilərik? Heç bir şəkildə. Və bu, Vaşinqtonun xoşuna gəlmir. Ona görə də Amerikanın erməni xəritəsindən, Qarabağ ermənilərinin xəritəsindən istifadə etmək cəhdləri var. Eyni zamanda başa düşmək lazımdır ki, bu, hələ hamısı deyil. Qərb Ermənistanı dəstəkləməyə köklənib. Serbiyanın xüsusi mövqeyini, Macarıstanın, İtaliyanın, Bolqarıstanın, Cənub Qaz Dəhlizi ilə Azərbaycanca qaz alanların hamısının xüsusi mövqeyini bilir".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

"Qərb Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi istəyir" iddiası

Növbədənənar seçkilər ideyası kimə məxsusdur?

Qərb Ermənistandan növbədənənar parlament seçkiləri keçirməyi tələb edir. APA xəbər verir ki, bu barədə Ermenistanın "Hraparak" nəşri yazıb.

Nəşrin yazdığına görə, Qərb hesab edir ki, yeni seçkilər vasitəsilə Rusiya əleyhinə parlament formalaşacaq, Rusiyaya bağlı siyasi qüvvələr parlamentdən kənarda qalacaq.

Siyasi şərhçi Əli Orucov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Qərbin Ermənistanda erkən seçkilər tələb etməsi rəsmi dairələr tərəfindən hələ təsdiqlənməyib. Amma o da məlumdur ki parlamentin indiki tərkibi baş nazir Paşinyanın iqtidarı üçün sabit sayıla bilməz: "Parlamentdə revanşist Qarabağ klanının xeyli sayda deputatları var. Onlara başçılığı sabiq müdafiə naziri Seyran Ohanyan edir. Deputat mandatı daşımasalar da, əsas liderliyi Robert Köçəryan və Serj Sərkisyan həyata keçirir. Bu qüvvələr, həmçinin onlarla eyni mövqedə

olan bir sıra siyasi partiyalar və siyasətçilər Rusiyanın əlaltıdır. Ermənistan xalqı da onları məhz bu cür tanıyır. Ermənistan Milli Assambleyasının hazırkı tərkibinə diqqət yetirsək görürük ki, 107 deputat kreslosundan hakimiyyətdə olan Nikol Paşinyanın liderlik etdiyi "Vətəndaş müqaviləsi" bloku 71-nə sahibdir. Bu blokda Paşinyanın partiyasının 62 deputatı var. Bu tərkib hakimiyyətin tam

dayanıqlığında etibarlı sayıla bilməz və ictimai-siyasi proseslərin axarına və xarakterinə görə hər an dəyişə bilər. Görünür, Qərb də bunu nəzərə alaraq parlamentdə Paşinyanın timsalında Qərbə bağlı siyasi qüvvələrin daha çox sayda üstünlüyü əldə etməsinin zəruriliyini düşünməyə başlayıb. Əsasən rusiyameylli qüvvələrdən ibarət müxalifətin birləşdiyi "Ermənistan" Alyansı bu gün 36 de-

putatla parlamentdə təmsil olunur. Parlamentin tərkibi revanşist keçmiş prezidentlər Köçəryan 36 və Sərkisyan isə 7 deputatla Paşinyana qarşı ciddi təhlükədir. Hər iki sabiq prezident də rusiyaperəst sayılır və bu gün də Paşinyanın guya qərbyönüli siyasətinə qarşı müqavimət göstərilir. Ola bilsin, Qərb bu amilləri nəzərə alaraq Paşinyandan erkən seçki tələb edərək tam arxayınlaş-

maq, prosesləri sürətləndirməyə təkan verə biləcək parlament tərkibi yaratmaq niyyətindədir. Ermənistanın Konstitusiyasına uyğun olaraq parlament seçkiləri 5 ildən bir keçirilir və sonuncu seçkilər 2021-ci ilin avqustunda növbədənənar olaraq keçirilib. Yenidən növbədənənar seçkilərin keçirilməsi tələbi əgər reallaşarsa, bu, Ermənistanda qüvvələr nisbətinin Qərbə tərəf dəyişməsinə gətirərdi. Çünki Ermənistan cəmiyyətini inandırınlar və inandırmağa da çalışırlar ki, həm ağır məğlubiyyətin, həm ölkənin düşdüyü böhran və acınacaqlı durumun bəlkə də məhz Rusiyadır. Bunu ötən ay keçirilən sosioloji sorğuların nəticələri təsdiqlədi. Sorğunun nəticələrinə görə, Ermənistanın düşməni və dövlətçiliyinə təhlükə Türkiyə, Azərbaycan və Rusiya sayılıb. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, Ermənistanın varlığı və taleyi məhz bu üç ölkədən birbaşa asılıdır. Göründüyü kimi, Ermənistanda mürəkkəb və ziddiyyətli hal yaranıb. Bir tərəfdən Rusiya Ermənistanı sevməyən ölkə hesab olunur. Halbuki Ermənistanın 72 faiz iqtisadiyyatı və 69 faiz xarici iqtisadi dövryyəsi Ru-

siya ilədir. Ermənistan Rusiyanın patronajlığı altındakı təşkilatların üzvüdür. Erməni hərbi siyasi elitasında Rusiyanın kifayət qədər təsiri qalır. Belə olan halda erkən seçkilərdə xeyli risklər var."

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə isə hesab edir ki, əslində Ermənistanda indiki şərtlər növbədənənar seçkilər olarsa, nəticələrin qərbbə meyilli qüvvələrin daha çox xeyrinə olacağını göstərir: "Çünki son illərdə, xüsusilə son aylarda Ermənistan cəmiyyətinə Rusiyaya qarşı münasibət kəskinləşib. Burada Ermənistanın Qarabağ müharibəsində məğlubiyyəti faktorunu və hakimiyyətin faktiki olaraq Rusiyaya qarşı təbliğat aparması, Qərbin mövqelərinin isə Ermənistanda güclənməsi kimi amillər rol oynayır. Ermənistan cəmiyyətində anti-Rusiya əhvalının yüksəlməsi təbii ki, Rusiyaya yaxınlığı ilə tanınan siyasətçilərin və siyasi təşkilatların seçkilərdə ciddi şəkildə zərərinə işləyə bilər. Bütün bunları Qərbin siyasi strategiyaları hesablayırlar. Ona görə də nə qədər gec deyil növbədənənar seçkilərin keçirilməsini istəyə bilərlər".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan və komandası belə bir təsəvvür yaratmağa çalışır ki, Avrasiya İqtisadi Birliyindən çıxıb Avropa Birliyinə (AB) üzv olduqdan sonra Ermənistan “iqtisadi cənnət”ə düşəcək. AB-dən gözlənilən görünməmiş investisiya bumu, iqtisadiyyatın, xüsusilə ixracatın sürətli artması, enerji müstəqilliyinə nail olunması “cənnət obrazları” kimi təqdim olunur.

Bu barədə Ermənistanın “Past” qəzeti yazır.

Nəşr Avropanın bu vədlərinin havayı olmadığını bildirir: “2021-ci ilin yayında Paşinyan və komandası AB-nin 2.6 milyard avroluq misli görünməmiş dəstəyini açıqladılar. Bunun bir hissəsi ianə, digər hissəsi isə kredit şəklində verilməli idi. Amma izah olunmadı ki, dəstəyin hansı hissəsi kreditlər, hansı hissəsi isə sadəcə, AB-nin hədiyyəsidir. Bununla belə, diqqətçəkən bir fakt var: bəyanatın mətnində Ermənistan 2.6 milyardın verilməsi ilə bağlı heç bir öhdəlik və ya vəd yoxdur. Avropa Birliyi və 2.6 milyard? AB isə indiyədək cəmi 1.6 milyard verməyə hazır olduğunu bəyan edib, amma birdən yox, 5 il müddətində. İndi hansı investisiya bumundan danışmaq olar?”

Nəhayət, Paşinyan Rusiyanın enerjidaşıyıcılarından asılı olan AB-nin köməyi ilə enerji müstəqilliyinə necə nail olacaq? Avropa inflyasiyaya təkan verən və iqtisadi inkişafı yavaşladan enerji böhranı bataqlığındadır. AB ölkələri əhalini və sənayeni dəstəkləmək üçün 750 milyard avrodan çox vəsait xərcləyib. Ukraynadakı müharibəyə və Rusiyaya qarşı sanksiyalara baxmayaraq, Avropa öz tələbatının 40 faizini Rusiya tədarükləri ilə ödəyir. Bundan əlavə, AB-yə üzlük üçün xüsusilə korrupsiyaya qarşı mübarizədə genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirmək lazımdır. Baş naziri hökumətin iclasında korrupsiyaya qarşı mübarizədə uğursuzluğa düçar olduqlarını və “ölkədə hər kəs rüsvət alır” deyən ölkəni AB qucaq açaraq qarşılayacaq? Ermənistan belə gözəl vədlərin verilməsində yeganə məqsəd odur ki, Rusiyanın regiondakı maraqlarına ölkəmizdən zərbə vurmağa cəhd edirlər”.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a erməni iqtisadiyyatının son illərdəki durumu barədə heç yerdə gətməyən faktları açıqladı: “Ermənistanın Avrasiya İqtisadi Birliyindən çıxıb Avropa Birliyinə üzv olmaqla “iqtisadi cənnət”ə düşəcəyi barəsindəki söz-söhbət növbəti erməni yalanından başqa heç nə ola bilməz. Zamanında dənizdən-dənizə “böyük Ermənistan” yaratmaq mifini də, Qarabağdakı torpaqlarımız

Avropa Birliyi Ermənistanı "atıb" - milyardlar üçün şərtlər

Ekspert: “Ermənilər Avropa bazarında ancaq badımcan kürüsü sata bilirlər”

ilk erməni ailəsinin 1828-ci ildən sonra gəlməsinə baxmayaraq, bu torpaqlarda ermənilərin min illərlə yaşadığı barədə yalanları da bütün dünyaya belə həyasızlıqla tirajlayıblar. İndi də növbəti erməni yalanını tirajlamağa başlayıblar. Ermənistan iqtisadiyyatının Rusiyadan qopub, Avropaya iqtisadiyyatına inteqrasiya etməsi üçün ilk növbədə bu iqtisadiyyatın Rusiya iqtisadiyyatından asılılığını aradan qaldırmaq lazımdır. Ancaq necə? Bu gün Ermənistan iqtisadiyyatı birbaşa və dolaylı yolla 80%-ə qədər Rusiyanın nəzarətindədir. Bu gün Ermənistan məhsullarının bir sayılı satış bazarı Rusiyadır. Rusiyanın hərtərəfli dəstəyindən, güzəştlərindən istifadə edərək nəfəs alan Ermənistan yüksək standartların mövcud olduğu, rəqabətin son həddə çatdığı Avropa bazarında nə edə bilər? Ermənilər bu bazarda, obrazlı desək, ancaq badımcan ikrası sata bilirlər. Bu gün Rusiyadan güzəştli şərtlərlə qaz, elektrik enerjisi və digər strateji məhsullar alaraq yaşayan Ermənistan, sabah bunların hamısından məhrum olarsa, Avropa bazarında nə edə biləcək?

Ermənistan hökuməti son dövrdə iqtisadiyyatın sürətlə inkişaf etməsi haqqında miflər yaradaraq həm öz xalqını və həm də bütün dünyanı aldatmaqla məşğuldur. Heç şübhəsiz ki, bu yalanların yaratdığı eyforiya ilə növbəti yalanları tirajlamaq qərarı veriblər. Ancaq unudurlar ki, belə yalanlarla yalnız Avrasiya İqtisadi Birliyində qalıb fəaliyyət göstərmək mümkündür. Belə yalanlara Avropa Birliyində ayaq açdırmaq mümkün ola bilər?

Baxın, 44 günlük müharibədə ağır məğlubiyyətə düçar olmuş, ordusu darmadağın edilmiş, daxilində siyasi çəkişmələr pik həddə çatmış bir ölkədə iqtisadiyyatın çox az zaman kəsiyində bu qədər sürətlə inkişaf etməsi mümkündürmü?

Bu ölkənin iqtisadiyyatında son 3 il 7 ay ərzində qeydə alınan “yüksəliş” ilk növbədə xarici ticarət dövryyəsinin ağıla sığmayan bir sürətlə artması nəticəsində baş verib. Belə ki, 2020-ci ildə Ermənistanın ixracı 2537,0 milyon, 2021-ci ildə 3016,0 milyon, 2022-ci ildə 5419,1 milyon, cari ilin 7 ayı ərzində isə 3843,6 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu ilin sonuna ixracın həcmi 6590,0 milyon ABŞ dollarına çatacağı gözlənilir ki, bu da 2020-ci ilə müqayisədə 2,6 dəfə (ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 162,1%) artım deməkdir. Eyni qayda ilə idxalın həcmi 2020-ci ildə 4564,0 milyon, 2021-ci ildə 5362,2 milyon, 2022-ci ildə 8775,9 milyon, cari ilin 7 ayı ərzində 6534,0 milyon ABŞ dolları (ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 163,0%) təşkil edib. Cari ilin sonuna idxalın həcmi 11200,0 milyon ABŞ dollarına çatacağı gözlənilir ki, bu da 2020-ci ilə müqayisədə 2,5 dəfə artım demək olacaq”.

Sabiq nazir bir maraqlı faktı da vurğuladı: “Burada daha maraqlı bir fakt Ermənistan Rusiyaya ixracın son bir neçə ildə görünməmiş sürətlə artmasıdır. Belə ki, əgər Ermənistan 2021-ci ildə Rusiyaya cəmi 840,7 milyon ABŞ dolları dəyərində məhsul ixrac etmişdisə, 2022-ci ildə bu rəqəm 3 dəfə

yə qədər artaraq 2462,8 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu ilin sonuna Ermənistan Rusiyaya ixracın həcmi 2020-ci ilə müqayisədə 4 dəfədən çox artaraq 3470,0 milyon ABŞ dollarına çatması gözlənilir.

Nə baş verir? Gerçək olan budur ki, Ermənistan iqtisadiyyatındakı “yüksəliş” Rusiya-Ukrayna müharibəsi başladıqdan sonra bu ölkənin fantastik sürətlə artan idxal və ixracının hesabına əldə olunur. Daha dəqiq desək, əgər Ermənistan iqtisadiyyatı 2022-ci ildə 2020-ci ilə müqayisədə 5,8 milyard ABŞ dolları artmışdısa, həmin dövrdə bu ölkədə idxal və ixracın həcmi də eyni səviyyədə - yəni 5,8 milyard dollar artıb. Düşünürəm ki, göstərdiyimiz bu əlahəzrət faktlardan sonra əlavə şərhə ehtiyac qalmır.

Amerika Birləşmiş Ştatları başda olmaqla, Qərbin Rusiyaya və ilk növbədə onun hərbi sənayesinə tətbiq etdiyi sanksiyalar Rusiya bazasında bir çox məhsulların, o cümlədən hərbi sənaye üçün lazım olan elektrotexnika və digər məhsulların ciddi çatışmazlığını yaradıb. Təbii ki, bu yerdə Ermənistan Rusiyanın “köməyinə” gəlib. Yeni Ermənistan artıq iki ilə yaxındır ki, Rusiyaya lazım olan həmin strateji məhsulları xaricdən öz ölkəsinə idxal edib, sonradan onları müxtəlif digər məhsul adları altında Rusiyaya ixrac etməklə məşğuldur.

Bu yalanlarla Avropa Birliyi ölkələrinin iqtisadi müstəvisində nə etmək olar? Yəqin ermənilərin yalan arsenalında Avropa İttifaqını da aldatmaq üçün nələrsə işlə

İrəvandan KTMT-nin toplantısını boykot qərarı

Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı Parlament Assambleyası Şurasının iclasında və təşkilatın 16-cı plenar iclasında iştirakdan imtina edib..

“Trend” erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, dekabrın 19-da Moskvada keçiriləcək iclasdan imtina qərarını Alen Simonyanın mətbuat xidməti açıqlayıb. O da qeyd olunub ki, iclasda Ermənistan parlamentinin nümayəndə heyəti də iştirak etməyəcək.

Qeyd edək ki, noyabrın 23-də Minskə keçirilən KTMT sammitindən sonra Belarusun xarici işlər naziri Sergey Aleynik bəyan etdi ki, sammitdən sonra KTMT Baş katibi İmanqalı Tasmaqambetov Ermənistanı səfər edəcək və sammit zamanı qəbul olunmuş qərarları Ermənistanı gətirəcək ki, Ermənistan da onları imzalasın. Sammitin başa çatmasından bir həftədən çox vaxt keçsə də, Tasmaqambetov Ermənistanı səfər etməyib. Əldə etdiyimiz məlumata görə, Ermənistan hakimiyyəti Tasmaqambetovla görüşmək niyyətində deyil.

Ermənistan və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) ilə bağlı hadisələr ətrafında maraqlı ritorika dolaşır. Təşkilatın baş katibi İmanqalı Tasmaqambetov TASS-a açıqlamasında deyib ki, İrəvan KTMT ilə müttəfiq olub və olmaqda davam edir.

O, Minskə keçirilən hərbi blokun son sammitində İrəvanın iştirak etməməsindən qəti nəticə çıxarmamağa çağırıb: “Məncə, bu vəziyyətdən qəti nəticə çıxarmağın mənası yoxdur. Ermənistan bizim müttəfiqimiz olub və qalır. Məncə, bu, hər şeyi deyir”.

Baş katib qeyd edib ki, KTMT Katibliyində olan məlumatlara görə, Ermənistan nümayəndə heyətinin iştirak etməməsinin səbəbləri texniki xarakter daşıyır: “İstənilən halda, bu, müstəqil və suveren dövlətin qərarıdır, başqa heç bir dövlət və ya təşkilat ona təsir edə bilməz. KTMT təşkilatın tamhüquqlu üzvü kimi Ermənistan Respublikasının qərarına hörmətlə yanaşır”.

AYNA mövzunu KTMT üzvü olan qazaxıstanlı ekspertlə müzakirə edib.

Qazaxıstanlı politoloq Kazbek Beysebayev: “Təbii ki, KTMT Baş katibinin bu qurumun iclasında Ermənistan nümayəndə heyətinin iştirak etməməsinin texniki xarakter daşıması ilə bağlı bəyanatını qəbul edib bu məsələyə son qoya bilərik. Ancaq cavab baş nazir Nikol Paşinyanın sözlərindədir: “İrəvan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından çıxmaq məsələsində ölkənin maraqlarını nəzərə alaraq qərar verəcək... Bir ölkənin təşkilata üzv olması ona lazımi dəstəyi vermir, eyni zamanda digər dövlətlərdən yardım almağa mane olur”.

nib hazırlanıb. Tarixi abidələri saxtalaşdırıb öz adına çıxan, özge torpaqlarına “qədim yazılar” və “qədim erməni əşyaları” basdırıb sonradan onları aşkar edərək “bu torpaqlar bizimdir” deməyi

bacaran, qanı, iliyi yalanla yoğrulmuş bir xalqın utanmadan Avropanı aldatmağa cəhd edəcəyinə şübhəm qalmır...”

□ **Cavanşir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

“Hamı anlayır ki, “Zəngəzur dəhlizi” ideyasını həyata keçirmək mümkün deyil”. Bu sözləri İranın Azərbaycan-dakı səfiri Seyid Abbas Musəvi “Araz dəhlizi” mövzusunda keçirilən ixtisaslaşdırılmış sessiyada deyib: “Hamı etiraf etdi ki, “Zəngəzur dəhlizi” kimi ideyaları həyata keçirmək mümkün deyil. Bu kontekstdə Azərbaycan və İran arasında Araz dəhlizinin yaradılması ilə bağlı razılaşma əlverişli fürsətdir”.

O qeyd edib ki, Qarabağ ətrafında baş verən hadisələrdən sonra regional sülhün həlli ilə bağlı müxtəlif layihələr irəli sürülüb. Onun sözlərinə görə, Qərb ölkələri İranı regiondan sıxışdırıb çıxarmağa çalışsa da, müxtəlif səviyyələrdə görülən tədbirlər nəticəsində bu məsələ indi gündəmdən çıxıb. İran səfiri həmçinin bildirib ki, regionda iqtisadi təşəbbüslərin həyata keçirilməsi ilə geniş konsensus imkanları yaranıb.

“Müxtəlif səviyyələrdə görülən tədbirlər nəticəsində bu məsələ indi gündəmdən çıxıb” deməklə, səfir hansı tədbirləri nəzərdə tutur və Araz dəhlizi Zəngəzur məsələsini doğrudan da gündəmdən çıxara biləcəkmə?

Səbiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İran səfirinin “Qərb ölkələri İranı regiondan sıxışdırıb çıxarmağa çalışsalar da, müxtəlif səviyyələrdə görülən tədbirlər nəticəsində bu məsələ indi gündəmdən çıxıb” deməsi, sadəcə, siyasi bir maneə məqsədilə verilən

Zəngəzura qarşı Araz dəhlizi-təfərrüat

İran səfirindən və səbiq nazirdən açıqlamalar

açıqlama hesab edilməlidir. Əgər İranın Qərb tərəfindən sıxışdırılması və onun regiondakı aktivliyinin azaldılması istiqamətində hər hansı bir hərəkətililik baş versəydi, bunu tək İran səfiri deyil, hər kəs görə və eşidə bilərdi: “Ola bilsin ki, İran heç kimə bəyan etmədən Qərblə hər hansı bir gizli sövdələşməyə gedib və bu səbəbdən də səfir belə fikirlər səsləndirir. Lakin bu çox az inandırıcıdır. İranın İsrail-HƏMAS savaşında xeyli dərəcədə passivlik nümayiş etdirməsi, İsrailə qarşı zərbələr endirməməsi, o qədər də sərt olmayan bəyanatlardan o yana keçən addımlara getməməsi Tehranın Qərbdən təzyiqləri azaltmaq üçün taktikası da sayıla bilər. Səfirin dediyi “görülən müəyyən tədbirlər”dən biri də bu ola bilər. ABŞ-ın öz təyyarədaşıyan gəmilərini Aralıq dənizinin şərq sahillərinə ezam etməsi sıradan bir məsələ deyil. Birləşmiş Ştatlar bu addımı İsrailə HƏMAS arasında baş verən hərbi toqquşmaya İranın müdaxiləsinin qarşısını almaq üçün atıb. Tehranın hansı tədbirlər görməsindən asılı olmayaraq, İran yenə də hə-

dəfdədir. ABŞ-ın başlıca hədəfi İrandır. Bu toqquşmanın ilk günlərində İranın verdiyi bəyanatlar regionda böyük bir müharibənin başlanacağına işarə idi. Birləşmiş Ştatların hərbi gəmilərinin regiona gəlişi bu münaqişədə İranı neytrallaşdırmaq məqsədini güdürdü. Və o, bu gəlişlə də istədiyinə nail oldu. İran İsrail-HƏMAS müharibəsinə dair ritorikasını dəyişdi.

O ki qaldı Zəngəzur dəhlizi məsələsinə, Şərqlə Qərbi birləşdirəcək yolun Zəngəzurdan və ya Araz çayı üzərindən keçəcəyi hələ tam aydın deyil. Aydın olan budur ki, Ermənistanın Zəngəzur dəhlizi ətrafında başlatdığı siyasi oyunlara cavab olaraq Azərbaycan İranla bu yolun onun ərazisindən keçəcək layihəsini razılaşdırı. Bir məsələni unutmaz lazımdır ki, Ermənistan Zəngəzur dəhlizi ətrafında nə qədər oyun oynasa da, bu dəhlizin onun üçün nə demək olduğunu çox yaxşı anlayır. Bu, Ermənistanın bir dövlət kimi regiondakı varlığı üçün hava və su qədr vacib layihədir”.

Səbiq nazir hesab edir

ki, gələcəkdə həm Araz dəhlizi, həm də Zəngəzur dəhlizi layihələrinin hər ikisi işləyə bilər. Çünki gələcəkdə Şərqlə Qərbi Azərbaycan üzərindən keçərək birləşdirə biləcək bir yox, bir neçə yola ehtiyac yaranaçaq: “Hər iki layihənin mövcudluğu isə eyni zamanda yolların şaxələndirilməsi demək olacaq. Bu isə çox önəmlidir. Çünki hər iki dövlət onlara lazım olan hallarda məmuniyyətə siyasi cıgallıq edib yolu bağlaya bilər”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Dəhlizlə bağlı kritik həmlə

Azərbaycanla Ermənistan arasında hazırda sərhəd və digər məsələlər ətrafında danışıqlar gedir. Erməni tərəfi bəzi iddialar səsləndirir. 31 kənd və s. kimi absurd məsələlərdən danışılır. Amma bunlar real gücə arxalanan söhbətlər deyil. Kimsə öz mövqeyini dəyə bilər. Əgər onun arxasında real güc yoxdursa, bu heç nəyi dəyişmir.

Bunu Teleqraf.com-a politoloq Zərdüşt Əlizadə deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan rəsmiləri erməni tərəfi ilə danışıqlarda real gücə əsaslanır: “Onların arxasında Azərbaycan Ordusu, müttəfiqləri, Türkiyə, Pakistan, İsrail dayanır. Ermənistanın arxasında Emmanuel Makron, Hindistan dayanır. Onlar isə heç kimdir və haradan-hara iddia etdiklərini dərk etmirlər. Yeni bu gün real mənzərə əslində hər şeyi deyir”.

Politoloq hesab edir ki, indi Azərbaycana qarşı yanaşmalar dəyişir: “Sülh məsələsində Azərbaycan və erməni xalqından başqa heç kəs maraqlı deyil. Çünki döyüşən, qurban verən bizik. Bundan kənarda olanlar isə prosesdən nəse qazanmaq istəyir. Ona görə də, kənar faktorlara bu prosesdə yer almağa imkan vermək olmaz”.

Zərdüşt Əlizadə indiki halda Ermənistanın kommunikasiyalarla bağlı məsələni gündəmə gətirməsinin fərqli arqumentlərə bağlı olduğunu söyləyib:

“Zəngəzur dəhlizi hələ işlək deyil, yaxın bir ilə və il yarım işləməsi də mümkün deyil. Çünki bu yola bir rels qoyulmayıb, mıx vurulmayıb. Odur ki, bu, uzaq gələcəyin işidir. Bu yol açılmadıqca, Azərbaycan Ermənistana digər yollarla istifadəyə imkan verməyəcək”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Sülh niyə gəlməz oldu...

İlham İsmayıl: “Putinin hədəfi Rusiyanın vasitəçiliyi ilə sülh müqaviləsini imzaladıdırmaqdır”

“Azərbaycan və Ermənistan arasında bu günə yaranmış vəziyyətin perspektivindən nə gözlənilir? Yəqin bu suala əksəriyyət - “perspektivdə sülh müqaviləsi imzalanacaq” cavabını verir. Hətta Ermənistan parlamentinin sədri Simonyan görə, “15 günə imzalana bilər” nikbinliyi də var, baxmayaraq ki, artıq bu bəyanatdan 5 gün keçib və bu gedişlə hələ çox beş günün keçəcəyini söyləmək mümkündür. Niyə gecikir sülh?..” Politoloq İlham İsmayıl müəllif yazısında belə qeyd edib.

Politoloqa görə, hazırda iki ölkə arasında sülhün sənəd üzərində təsdiqinə nail olmaq ətrafında müzakirələrin getdiyi bir vaxtda, bölgədə maraqları olan global güclərin, maraqlı tərəflərin siyasi gedişləri və Ermənistanın da bu gedişlərə alət olması sülhün gecikməsinin əsas səbəblərindəndir: “Bu gedişlər tərəflərə təzyiq və dəstək formasındadır. Antiterror əməliyyatından sonra Avropa İttifaqının, ABŞ-ın Azərbaycana qarşı məlum siyasi təzyiqləri

Ermənistana diplomatik dəstək deməkdir. Yalnız siyasi dəstəklə kifayətlənilmir, Fransa Ermənistanı aktiv şəkildə silahlandırır. 24 “Bastion” zirehli maşınların çatdırılmasından sonra parlament komitəsi hökumətə daha 26 zirehli maşının verilməsini və ümumiyyətlə, hərbi dəstəyi genişləndirməyi tövsiyə edir. Artilleriya, zenit-raket kompleksləri və digər silahların da verəcəyi buna əlavə olunur. Üstəlik, bunların uzunmüddətli kreditlər hesabına başa gəlməsi nəzərdə tutulur. İqtisadi dəstək də unudulmur. Fransa tərəfindən Vedidə 75 milyon avroya başa gələn su anbarı tikilir ki, 3 min hektar sahəni suvarmağa və elektrik enerjisinə qənaət etməyə kömək edəcək. Fransa bu gedişlərlə həm hərbi, həm iqtisadi cəhətdən Ermənistanda Rusiyanı əvəz etməyi hədəfləyib.

Ermənistana təzyiq nisbətən Rusiyadan gəlir, məlum Lars yolunda maneələr yaratmaqla, amma bu, keçici

və xəbərdarlıq səviyyəsində olan təzyiqdır. Ermənistan hakimiyyətinə təzyiq bir də daxilə, hakimiyyət uğrunda mübarizə aparan qüvvələrdən gəlir. Bu təzyiq üç ildən çox çəksə də, cəmiyyətdən kifayət qədər dəstək qazanmadığı səbəbindən uğursuzluğa düşər olub.

Ermənistanın silahlandırılması birbaşa Azərbaycana təzyiq formasıdır və Ermənistanla revanşist qüvvələrin baş qaldırmasına hesablanıb.

Azərbaycanın dəstəyi indiki vəziyyətdə özüdür. Qalib ölkə statusu Ermənistana edilən dəstəklərin üstündədir.

İlin sonuna yaxın bir sıra görüşlərin baş tuması gözlənilir və ola bilsin ki görüşlər ciddi nəticələr versin. Dekabrda MDB dövlət başçıları Sankt-Peterburqda görüşü və Ermənistanın baş naziri Paşinyanın da bu tədbirdə iştirak edəcəyi barədə məlumatlar yayılıb. Paşinyanın ardıcıl boykot addımlarından

sonra bu görüşdə iştirakı tam təsdiqlənməyə də, böyük ehtimalla səfər baş tutacaq. Verisiya olaraq Paşinyanın görüşə getməməsini fikirləşsək, Rusiya ilə münasibətlər daha da kəskinləşə bilər və Putinin hansı reaksiya verəcəyini təxmin etmək çətinidir. Hər halda, yumşaq olası deyil. İkinci verisiya: Paşinyan gedir, amma Putinlə təkbətək görüşmür, çünki Kremlin sözcüsü V.Peskov belə bir görüşün razılaşdırılmadığı barədə açıqlama verib. Belə olduqda da münasibətlərdə gərginlik davam edəcək. Üçüncüsü, Paşinyan gedir və Putinlə görüşür, hətta Putinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə üçtərəfli görüş keçirilməsi də istisna deyil. Putinin hədəfi Rusiyanın vasitəçiliyi ilə sülh müqaviləsini imzaladıdırmaqdır və çox ehtimal ki, prezident seçkiləri öncəsi reallaşa bilər.

Qeyd olunanlar mümkün variantlardan hesab oluna bilər. Amma nəzərə alaq ki, Qərbin Paşinyan üzərində ciddi təsiri var və az ehtimalla olsa da, mümkündür ki, Rusiya səfəri öncəsi Qərbə səfər etmiş olsun və ya Qərbin vacib fiquru İrəvana gəlsin. Sankt-Peterburq görüşündən əvvəl Moskvaya ayrıca səfər də mümkündür və Peskov bu barədə ehtimal kimi fikir bildirib.

Bu arada, ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi O’Brayen dekabrın 6-da Azərbaycana gəlir. O’Brayenin səfərinə icazə almaq üçün şəxsən E.Blinkenin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng etdiyini nəzərə alsaq, bu gəlişin də prosesə təsiri ola biləcəyini dəyə bilərik. Maraqlıdır ki, ABŞ məmurlarının Ermənistana səfəri nəzərdə tutulmayıb...”

□ **“Yeni Müsavat”**

Top hədiyyəsi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Mətbuat Şurası İdarə Heyətinin üzvü, media eksperti Müşfiq Ələsgərli “Turan”a deyib ki, “Abzas Media” və “Kanal 13” redaksiyalarının da çalışan 6 nəfər şəxsin qısa zaman kəsiyində saxlanılaraq istintaqa cəlb edilmələri xoş olmayan mənərə yaradır. Müşfiq müəllim istintaqın nəticəsini gözləməyin vacibliyini də vurğulamışdır.

Gördüyümüz kimi, burada əsas vurğu kimlərinse məhz qısa zaman kəsiyində saxlanılması üzərindədir. Doğrudan da, yazar-mazarları tutmaq lazımdırsa, bunu müəyyən zaman intervalında yayaraq həyata keçirmək olmazmı? Keçən həftə birini də uşağı ağıladaraq tutmuşduq. İnsan hüquqları tələb edir ki, jurnalist tutmaq üçün birincisi, müəyyən interval lazımdır, ikincisi, uşaq ağılatmaq olmaz.

Sözləşməsi, son zamanlar bu uşaq-muşaqlar dövlətçiliyimizə çox problem çıxarmağa başlamışlar, şəxsən mənə bu narahat edir (təkcə ABŞ səfirliyi narahat ola bilməz ki? Biz də hərdən narahat olurduq). Gah qızılca olurlar, gah valideyn tutulanda ayağından sallayırlar, gah da polisə daş atıb özlərini döydürürlər. Hələ bunlara uşaq pulu vermirik, belə qudurlublar! Rəhmətlik Şamil müəllim demiş, Jak Şirak qudurub.

Əski günlərdə qısa zaman kəsiyində tutulmuş çox olanda adətən belə deyirdik: “Kimsə Azərbaycanın dünya imicinə qəsdən xələl gətirmək fikrindədir, xüsusilə Avropa Şurasında filanını sessiya öncəsi bu pis işlərin törədilməsi şübhəlidir” və sairə. İndi belə yozmalara heç ehtiyac qalmayıb, çünki daha beynəlxalq qurumların haqqımızda nə qırılatmağı vecimizə deyil. Müstəqil dövlətlik. Özümüz lazım gələndə, kimə istəsək qiymət veririk. Artıq beynəlxalq qurumlar da qırımımızı başa düşüblər. Məsələn, ABŞ təzə səfir göndərüb, adam Bakı hava limanında uçağın trapından düşən kimi azərbaycanca danışmağa başladı. Öncəki səfirlər dilimizi sonra - Patandarta yerləşəndə öyrənərdilər, bu, Atlantik okeanın üzərində dərslərini çalışırdı. Lakin o qədər razı qalmadıq, çünki Naxçıvan və Şəki ləhcələrini də öyrənməyə borcludur.

Ümumilikdə ölkəmizdə jurnalistikaya təzyiqlərin olduğunu heç kim iddia edə bilməz. Elementar misal çəkirəm: AFFA futbol komandamızın baş məşqçisi Canni de Byazini işdən qovdu. Nəyə görə? Bəlkə daim uduzduğumuz üçün? Yox. Uduzmaq bizdə heç vaxt problem sayılmır, əsas oyundur. Sadəcə, Byazi son oyundakı brifinqdə azərbaycanlı jurnalistləri təhqir eləmişdi, dünyanın heç yerində belə axmaq adamlar görmədiyini söyləmişdi. Bununla da kitabı bağlandı, müqaviləsi ləğv edildi.

Nə edirsən et, birçə söz adamına toxunma. Dövri-qədimdən xalqımız söz işçilərinə böyük hörmətlə yanaşıb. Nizami Gəncəviyə padşah kənz bağışlamışdı. Sabirin sabun sexi var idi. Hadi küçə ticarəti ilə məşğul olurdu. Camaat bir qəbir yeri tapmır, biz isə Həsən bəy Zərdabini 3 dəfə, başqa yerlərdə basdırmışıq. Çingiz müəllim özünü təhqir edən jurnalisti Allaha tapşırırdı. Gör nə qədər böyük, miqyaslı hərəkətlərdir.

Söhbət məşqçi temasına fırlanmışkən, eşitdiyimizə görə hazırda AFFA Byazinin yerinə qoymağa kədr axtarır. Türkiyədən Fatih Terimin, rusiyalı Stanislav Çerçesovun və başqalarının adı hallanır. O cümlədən “Qarabağ”ın baş məşqçisi Qurban müəllim də milliyyə rəhbərlik üçün namizədlər sırasındadır, hərçənd onu bir dəfə ötənlərdə qoyub çıxartmışdılar, səbəbi sirr qalmışdı. Qurban müəllimi milliyyə dartsalar, “Qarabağ” uduzacaq. İkisini eyni vaxtda idarə eləyə də bilməz. Çətin vəziyyətdir.

Bəs indi nə etmək olar? Təklif edirəm milli futbolçularımız baş məşqçi olmadan oynasınlar. Onsuz bunun ələ əhəmiyyəti yoxdur, axırda uduzuruq. Baş məşqçinin məaşısını da müharibə veteranlarına vermək lazımdır.

Yaxud o maaşla çoxlu top alıb küçələrdəki uşaqlara hədiyyə etməliyik. Ağlaşıb xəstələnməsinlər.

Azərbaycana münasibətdə bəzi Qərb ölkələrinin və təsisatlarının qərəzli münasibəti illər keçsə də dəyişmir. Bu sırada bəzi Avropa ölkələri ilə yanaşı Avropa Şurası, Avropa Parlamenti, “Sərhədsiz Reportyorlar” kimi qurumlar da var.

“Hazırda ciddi hadisələr baş verir. Avropa Parlamenti-nin Azərbaycana qarşı ağılaşmaz, qeyri-adi təhqiredici bir sənədi komitə səviyyəsində müzakirəyə çıxarır. O sənədin qəbul edilmə mexanizmini araşdırsanız görürsünüz ki, saytda hələ “qəbul olunmayan” sözünün yazıldığı sənədi artıq “qəbul olunan” kimi ifadə edirlər. Ermənistan artıq bu barədə bizə qarşı kampaniya aparır. Ortada erməni lobbisinin fəaliyyəti var. Bu gün pafoslu səslənsə də deməliyəm ki, Azərbaycana qarşı güclü diplomatik savaş başlayıb”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, **Avropa Şurası Parlament Assambleyasındakı (AŞ PA) nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov** Gününseisi.info-ya belə deyib. S.Seyidov vurğulayıb ki, Qərbin Azərbaycana qarşı qeyri-obyektiv təsirdən doğan hadisələr var: “Ortaliqda Azərbaycanın Qarabağdakı qalibiyyətinin həzm olunmasının görüntüsü var. Ən əsası bizim müstəqil siyasətimizi qəbul etmirlər. Hesab edirlər ki, Azərbaycan bunların aləti olmalıdır. Yaxud da iflasa uğrayan, yazıq, özünü itirmək dövrünü yaşayan məmləkət kimi görmək istəyirlər”.

Bəli, bu gün məhz Azərbaycanın yürütdüyü xarici siyasət nəticəsində Rusiya, Gürcüstan və İran bölgədəki proseslərə uzaq, region dövlətləri olmayan qüvvələrin müdaxilələrinin yolverilməz və təhlükəli olduğunu anlaşırlar. Birləşmiş Ştatların Konqresində indiyədək Azərbaycan əleyhinə çox çıxışlar edilib, qətnamələr qəbul olunub, sanksiyalar və cəzalarla bağlı çağırışlar səslənib. Lakin hər “qəzəb dalğası”ndan sonra Ağ Ev və Dövlət Departamentinin daha yüksək rütbəli yetkililəri Azərbaycanla münasibətlərin inkişaf etdirilməsi, əlaqələrin miqyasının genişləndirilməsi istiqamətində daha fəal addımlar atıblar. ABŞ və əksər Avropa ölkələri əvvəlki illərdə olduğu kimi, bu gün də Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşdırılması prosesinə ciddi maneələr törədirlər. Həmin dairelər əvvəllər belə bəyanatlar səsləndirirdilər ki, əgər tərəflər özləri hansı razılığa gələrərsə, biz bunu sadəcə

Qərbdən Bakıya diplomatik hücum

Avropa təsisatlarının Azərbaycana qərəz və kin qusan münasibəti dəyişmir - sərt reaksiyalar

dəstəkləyirik. Son 20 ildə biz bunu dəfələrlə eşitmişik. İndi bütün bunlar baş verib, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edib, Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalamaq üçün danışıqlar aparılır. ABŞ və Avropa tərəflərə dəstək vermək əvəzinə, əks proses görürük. Axı bizdən niyə əl çəkmirlər?

Siyasi Hüquqların Müdafiə Mərkəzinin rəhbəri Xəzər Teyyublu Qərb təşkilatlarının Azərbaycana münasibətinin dəyişməməsini iki səbəblə izah edir. Hüquq müdafiəçisi hesab edir ki, burada ilk növbədə Rusiya faktoru mühüm təsire malikdir, ikincisi, xristian təəssübkeşliyi rol oynayır. Onun sözlərinə görə, Avropadan baxanda Bakını Moskvanın yanında görürlər: “Azərbaycanı Moldova kimi Rusiya əleyhinə sanksiyalara qoşulmağa çağırırlar, Ukrayna kimi bəlaya salmaq istəyirlər, Ermənistan kimi üz-üzə qoymaq arzusundadırlar. Amma pragmatik siyasət bunun əksini tələb edir. Ona görə Azərbaycan region dövlətləri, qonşuları ilə tərəfdaşlığı üstün tutur. Bizə qonşumuzla düşmən olmaq lazım deyil. Qərb bunu bizdən görmədiyi üçün qərəzli şəkildə üstümüze gəlirlər. Burada Türkiyə faktoru da mühüm rol oynayır”. **Hüquq müdafiəçisinin fikrincə, ikinci amil er-**

mənilerin xristian olmasıdır və Avropa təsisatları onlara qahmar çıxır: “Fransa həmin beynəlxalq təşkilatların siyasi konyukturasını müəyyən edir. O təsisatlar Parisi təsiri altındadır. Onlar Azərbaycan əleyhinə kampaniyaya qoşularaq, bir ağızdan xor oxuyurlar. Guya xristian ermənilər öz yurd-yuvasından didərgin düşüblər. Beynəlxalq ictimaiyyəti bu yalana inandırmağa çalışırlar. Biz Avropada çox iş görməliyik. Azərbaycanın diplomatları, diaspor təşkilatları, lobbisi təbliğati gücləndirməlidir, yoxsa bu diplomatik müharibədə “zəif bənd” kimi görünə bilərik. Çünki avropalıları inandıracaq ki, ermənilər hücumu məruz qalıblar və qovulublar. Ona görə biz deyirdik ki, hərbi meydanında qalıb gəldikdən sonra diplomatik və psixoloji-informasiya savaşı başlayacaq. İndi diplomatik müharibədə qələbə qazanmaq lazımdır. Bu, daha uzunmüddətli bir hibrid mübarizədir. Azərbaycan bütün təbliğat, informasiya resurslarını səfərbər etməli, səfirliklər var gücü ilə çalışmalıdır”.

Politoloq Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, Azərbaycan xarici siyasətinin ən böyük özəlliyi, dövlətin bütün çağırışları bir-bir dəf etməsi, rəsmi Bakının balans qoruması ilə bağlıdır: “Azərbaycan bu

illər ərzində hegemon dövlətlərin - “Bakı bizimlə yox, rəqibimizlədir” kimi düşünməsinə şərait yaratmadı. Bəli, müəyyən dövrdə müəyyən dövlətlərlə problemlər yaşana bilər, bu labüddür. Dövlət də insan kimi enişli-yoxuşlu dövrlərdən keçir, proseslər siyasi orqanizmə bənzəyir. Ancaq Azərbaycan indiyə qədər olduğu kimi, bundan sonra da ABŞ, Avropa İttifaqı, Rusiya, İran və Çinlə əməkdaşlığını davam etdirəcək, xarici siyasəti vektorlar arasında ayrır-seçkilik etməyəcək, kiminləsə birləşərək digərinə qarşı proseslərdə iştirak etməyəcək. Hazırkı İrəni çıxmaq şərtiylə, digər istiqamətlərlə münasibətlərdə sabitliyi proqnoz edirəm. Xüsusilə, ABŞ, Avropa İttifaqı və Rusiya istiqamətləri arasında balanslı siyasət aparacaq. Qərb platformalarında fəallıq davam edəcək. Eyni zamanda Bakı Türkiyə dövlətlərinin bir-birinə inteqrasiyası üçün əlindən gələni edəcək. Çünki Türkiyə dövlətləri global gücə olan siyasi-iqtisadi - hərbi platformaya çevrilməlidirlər. Hər kəs də bilməlidir ki, Cənubi Qafqazı öz geosiyasi ambisiyalarının qurbanına çevirməməlidir. Belə olan təqdirdə istə-istəməz Azərbaycanla aralarında problemlər yaranacaq”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
 “Yeni Müsavat”

2024-cü ildə Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovanın (GUAM) üzvü olduğu regional təşkilata sədrlik bizə keçəcək. Ukraynadan sonra Azərbaycan təşkilatın sədrliyini edəcək. Ukraynanın 2023-cü ildə sədrliyi dövründə GUAM-a üzv dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyü, yeni iqtisadi imkanların yaradılması, Avropa və Asiya bazarları arasında ticarətin inkişafı, azad ticarət zonasının tam fəaliyyət göstərməsinin təşviqi, GUAM nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı Avropa Komissiyası ilə qarşılıqlı fəaliyyət, gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi və GUAM nəqliyyat dəhlizi çərçivəsində daşınma üçün sənədlərə integrasiyalı yanaşma prioritet məsələlər olub.

2020-ci ildə isə Azərbaycanın sədrliyi dövründə prioritet istiqamət enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat, ticarət dövryyəsi olub.

Azərbaycan yanvarın 1-dən GUAM-a yenidən sədrlik edəcək.

Azərbaycan GUAM çərçivəsində əməkdaşlıqda maraqlıdır. Bu da Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaqda bir platformadır. Amma hazırda bu ölkələrdən biri - Ukrayna Rusiya ilə müharibəyə cəlb edilib. Moldovanın da Rusiya ilə münasibətləri

va, Azərbaycanı birləşdirirdi, amma işləmədi", - deyə bildir-mişdi. Kremlin bu ittifaqa qarşı olduğu əvvəldən də məlum idi, amma bunu dilə gətirmirdilər. Belə olduğu halda, regional təşkilat kimi GUAM-in inkişaf perspektivlərini necə qiymətləndirmək olar? Bir sıra ekspertlər güman edir ki, Türkiyənin də GUAM-a qoşulması həmin təşkilatın yenidən canlanmasına təkan verə bilər.

Onu da yaddan çıxarma-yaq ki, üzv ölkələrdən yalnız Azərbaycan ərazi bütövlü-

Rusiyanın qarşı çıxdığı təşkilata sədrlik Azərbaycana keçir

Gələn ildən GUAM-a sədrlik estafeti Ukraynadan Bakıya ötürülür, Kreml isə bu platformanı qətiyyənlə bəyənmir - üstəlik, üzv dövlətlərdən üçü Rusiyanın işğalına məruz qalıb

qarşıdurmada ərazi itkiləri ilə üzləşiblər. Azərbaycan bu mənada üzv ölkələrdən fərqlənir. Əvvəla, Bakının Moskva ilə münasibətləri revandır, ikincisi, Türkiyə kimi müttəfiqi var və Ankaranın da Kremlə əlaqələri

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) sədri Arzuxan Əlizadənin "Yeni Müsavat"a sözlərinə görə, GUAM yaradılarda hər dörd dövlətin separatizm problemləri mövcud idi: "Təbii ki, bu problemi yaradan Rusiya idi. Amma illərdir ki, bu təşkilat fəaliyyətsiz vəziyyətdədir. Ümumiyyətlə, onun varlığı unudulmuşdu, hər hansı layihələr də olmamışdı. İndi dönmə sədrliyi Azərbaycana keçir, amma güman etmirəm ki, təşkilatın aktiv fəaliyyəti ola-çaq. Üstəgəl, Azərbaycan separatizm və işğal problemlərini həll edib və indi bizə sərf etmir ki, GUAM fəal işləsin. Çünki geosiyasi vəziyyət Rusiya-Azərbaycan münasibətlərini yaxşı saxlamağı zəruri edir". **Partiya sədri Türkiyənin üzvlüyünə gəlincə, ümumən bu platformanın əhəmiyyətini itirdiyini düşünür:** "Qərb bu platformaya münasibətdə ayrı-seçkilik edib. Hər üç ölkəyə dəstək olub, bizə qarşı addımlar atıblar. Son hadisələr fonunda da Avropanın bizə münasibəti göz qabağındadır. Ona görə Azərbaycan bu təşkilatın güclənməsində maraqlı olmamalıdır, eləcə də Türkiyə..."

Strateji Planlaşdırma və Araşdırmalar İnstitutunun rəhbəri Azad Məsiyevə görə, Azərbaycanın balanslaşdırılmış xarici siyasət kursu var: "Biz Qərblə də əməkdaş-

Separatçılar gizli şəkildə Bakıya qarşı "qurum" yaradıb

Qarabağdan Ermənistanı qaçan separatçılar Azərbaycanı qarşı qondarma "beynəlxalq komitə" yaradıb. Bu barədə "Hraparak" nəşri yazır.

Məlumatla görə, separatçıların qondarma "parlamentinin" kukla deputatları ötən həftənin şənbə günü toplantı keçirib. Maraqlıdır ki, bu toplantı haqda heç bir məlumat verilməyib və gizli saxlanılıb. Buna səbəb Ermənistan hakimiyyətinin toplantıya icazə verməməsidir. Bu, separatçıların İrəvana qaçışından sonra ilk toplantısıdır.

Nəşr yazır ki, toplantıda bir sıra məsələləri müzakirə edən separatçılar Qarabağ məsələsi üzrə "beynəlxalq komissiya" yaradıblar. Qondarma "beynəlxalq komissiyanın" əsas işi beynəlxalq platformalarda separatçıların iddialarının qaldırılması, Azərbaycana qarşı işin aparılmasıdır. Ermənistanın keçmiş xarici işlər naziri Vardan Oskanyanın ideyası olan bu qondarma "komissiyaya" erməni diasporu və lobbisinin də qoşulacağı, Azərbaycana qarşı aparılan beynəlxalq kampaniyalara dəstək verəcəkləri haqda məlumatlar var.

gərginləşməkdədir. Gürcüstan son hadisələr fonunda Moskvaya qarşı loyal olmağa çalışsa da, Tiflis də Rusiyaya yaxın sayılmaz. Ukrayna müharibəsi ərəfəsində Rusiyanın Londondakı səfiri Andrey Kelin Şərqi Avropada yaradılmış "kiçik ittifaqlar" haqda danışıqlar GUAM haqda da Kremlin mövqeyini ifadə edən ifadələr işlətməmişdi. Səfir "GUAM yaradıldı, hər halda, o, bizə qətiyyənlə xoş deyildi - bu Gürcüstan, Ukrayna, Moldo-

yünü, suverenliyini tam bərpa edib. 2023-cü il bu baxımdan əhəmiyyətli tarix oldu. Digər ölkələrin isə separatizm, ərazi işğalı problemləri mövcuddur: Ukraynada döyüşlər davam edir, 4 regionu işğal olunaraq Rusiya-ya birləşdirilib, Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya əraziləri də faktiki olaraq ondan qoparılıb, eləcə də Moldovanın "Dnestryanı respublika" problemi var. Və hər üç ölkə Rusiya ilə

yaxşı gedir, nəhayət, Azərbaycan Rusiya əleyhinə hər hansı addım atmayıb. Amma səfir Kelinin də təbircə desək, GUAM onların xoşuna gəlmir və Rusiyanın xoşlamadığı bir platformaya sədrlik gələn ildən Azərbaycana keçəcək. Bu təşkilatda sədrlik nə vəd edir? Moskvanın qıcığına səbəb ola bilərmi, yoxsa artıq GUAM əvvəlki əhəmiyyətini saxlamır? Türkiyənin necə, bu təşkilatla üzvlüyü mümkündürmü?

lıq edirik, Türk Dövlətləri Təşkilatında da təmsil olunuruq, Rusiya ilə münasibətləri də yüksək səviyyədə saxlamaqdayıq. Bu mənada GUAM-da üzvlük bizə əlavə üstünlüklər verir. Çünki ermənilərin müxtəlif auditoriyalarda Azərbaycan əleyhinə ittihamları səslənir. Ancaq sədrlik etməklə göstərir ki, Rusiya ilə bu qədər problemləri olan dövlətlərlə bir təşkilatdadır. Eyni zamanda bu münasibətlərin həllində vasitəçilik edə bilərik. GUAM-da iştirakımız o baxımdan vacibdir. Yeni Azərbaycan Rusiya rəhbərliyi ilə bu üç dövlətin problemlərini müzakirə edərək vasitəçiliyi rolunu oynamaqda maraqlı

dır. Azərbaycan regionda güclənmiş və heç kəsə problemi olmayan dövlətdir, o cəhətdən Ukrayna, Moldova, Gürcüstanla sıx əməkdaşlıq edərək onların problemlərini həll etməsinə yer ala bilərik".

Qeyd edək ki, Gürcüstan, Ukrayna, Azərbaycan və Moldovanın üzv olduğu regional təşkilat 1997-ci il oktyabrın 10-da yaradılıb. 1999-2005-ci illərdə Özbəkistan da təşkilatın üzvü olub. GUAM iştirakçılara Avropa İttifaqı və NATO ilə yaxınlaşmaq üçün qarşılıqlı əməkdaşlıqdan istifadə etməyə kömək etmək üçün yaradılmışdı.

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Gürcüstan İrəvana gedən silahların yolunu niyə kəsə bilmir?

Ekspert: "İvanişvili Fransanın "Şərəf" ordenini alıb, prezident Zurabişvili həm də oranın vətəndaşıdır. Qaribaşvili də Parisdə oxuyub..."

Fransa Ermənistanı yenidən hərbi texnika göndərməyi planlaşdırır. Bu barədə xarici mənbələr məlumat yayıb. Bildirilib ki, "Bastion" tipli zirehli texnikalar və zenit-raket kompleksləri Ermənistanı çatdırılacaq.

Bes görəsən, Tiflis bu dəfə də həmin hərbi texnikaların Gürcüstan ərazisindən Ermənistanı çatdırılmasına şərait yaradacaq?

Politoloq Tofiq Abbasov mövzu ilə bağlı Bizim.media-ya danışdı. O qeyd edib ki, Ermənistanı verilən hərbi texnikalar həm fiziki, həm də mənəvi tərəfdən köhnəlib:

"Bu silahlar müasir dövrün tələblərinə uyğun deyil. Sözügedən zirehli texnikalar

gəzə-gəzə axır ki, Ermənistanı gəlib çıxdı. Prosesin adı yüksək səslənsə də heç bir strateji dəyişikliklərə gətirib çıxara bilməyəcək. Ermənistan müharibəyə lazım deyil. Bunu Nikol Paşinyan və onun ətrafı çox yaxşı başa düşür. Ermənistan baş qaldırmağa çalışsa, Azərbaycan "dəmir yumruq"la elə bir zərbə vura-çaq ki, bu dəfə Ermənistanın öz müqəddəratı gündəmə gələcək".

T.Abbasov vurğulayıb ki, Fransa və ABŞ-in Qafqaz siyasətindəki yanaşmaları üst-üstə dü-

şür: "Onlar Qafqazda hansısa platformanı əldə etməyə çalışırlar ki, yerləşə bilsinlər. Sonrasını artıq proses

əsnasında müəyyən edəcəklər. Burada Rusiyanı sıxışdırıb çıxarmaq məsələsi gündəmdədir. İrəni uzaqlaşdırmaq ikinci məqsəddir.

Həmçinin Türkiyəyə təsir göstərmək planları arasında. Azərbaycanın gücü, potensialı çox yüksək səviyyədə olduğu üçün biz Ermənistan probleminin öhdəsindən gəldik. Güc amili Qafqazda əsas faktorlardan birinə çevrilib və biz də o gücü əldə etmişik. Qərbin qayələrindən biri odur ki, Azərbaycana təsir etsin".

Ekspert əlavə edib ki, Ermənistan hazırda başpozuq siyasət yürüdür: "Paşinyan hakimiyyəti xalqa məhəl qoymur. Onun əsas məqsədi hakimiyyətini möhkəmləndirməkdir. Qərb bu məsələdə Paşinyana dəstək olacağını bildirib.

Ermənistanı dəstək məsələsində Gürcüstanın siyasi hakimiyyəti çox ehtiyatsız davranır.

Fransanın Gürcüstana təzyiqi böyükdür. Gürcüstan rəhbərlik edən əsas 3 nəfər var. Bidzina İvanişvili Fransanın "Şərəf" ordenini alıb, Gürcüstan prezidenti Salome Zurabişvilinin ikili vətəndaşlığı var. Zurabişvili həm də Fransa vətəndaşıdır. Fransa Xarici İşlər Nazirliyində onun fəaliyyəti var.

Baş nazir İrakli Qaribaşvili özü Fransada təhsil alıb. Bütün bu amillər bir-birinə bağlıdır, onlar çalışırlar ki, bu boşluqlardan istifadə edib, Azərbaycana təzyiq göstərsinlər. Azərbaycanın əsas gücü ondadır ki, biz heç kəsə maraqlarımıza toxunmağa imkan vermirik".

□ **"Yeni Müsavat"**

Dekabrın 5-də Milli Məclisin növbəti plenar iclasında baş nazir Əli Əsədovun və hökumət üzvlərinin iştirakı ilə 2024-cü ilin dövlət büdcəsinin üçüncü oxunuşda müzakirəsi keçirildi.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili dedi ki, layihəyə təklif olunan dəyişikliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Yeni Ağdərə rayonunun təsis edilməsi ilə bağlı qanun layihəsinin 9-cu maddəsinə həmin rayonun adı əlavə edilir;

- Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin tabeliyində yeni yaradılmış "Su və Meliorasiya Elmi Tədqiqat İnstitutu" publik hüquqi şəxsin fəaliyyəti üçün dövlət sifarişi əsasında tələb olunan 7,3 milyon manat vəsait Agentliyin əsas fəaliyyəti üçün "Kənd təsərrüfatı" xərc bölməsində nəzərdə tutulmuş vəsaitdən (507,1 milyon manat) 7,3 milyon manat azaldılaraq həmin tədbirin maliyyə təminatına yönəldilir. Bu hesaba "Elm" xərcləri 7,3 milyon manat artır;

- 2023-cü ildə minimum əmək haqqının artımı ilə bağlı əlavə olaraq Bakı şəhərinin yerli xərcləri 2,3 milyon manat və Laçın rayonunun yerli xərcləri 100,0 min manat artırılır və s.

T.Kərimli daha sonra bildirdi: "Beləliklə, yuxarıda qeyd olunan dəyişiklikləri nəzərə alaraq 2024-cü ilin dövlət və icmal büdcələrinin ümumi göstəriciləri dəyişdirilmədən müzakirədə olan layihədəki səviyyədə, yeni dövlət büdcəsinin gəliri 34 milyard 173 milyon manat, xərcləri 36 milyard 763 milyon manat, kəsiri 2 milyard 590 milyon manat, müvafiq olaraq icmal büdcənin gəlirləri 38 milyard 998 milyon manat, xərcləri 42 milyard 376 milyon manat, kəsiri isə 3 milyard 379 milyon manat məbləğində saxlanılır".

Müzakirələrdən sonra Milli Məclisdə 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında qanun layihəsi üçüncü oxunuşda təsdiqlədi. 2024-cü il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 270 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 287 manat, pensiyaçılar üçün 222 manat, uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilir. Bu qanun 2024-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

Baş nazir Əli Əsədov Milli Məclisdə çıxış edərək bir sıra vacib məsələlərə toxundu. Hökumət başçısı bildirdi ki, 2024-cü ildə büdcə vəsaitlərinin toplanması və qənaətlə istifadə

2024-cü ilin dövlət büdcəsi təsdiqləndi- baş nazir parlamentdə çıxış etdi

Hərbçilərin pensiya yaşının artırılması deputatlar arasında mübahisəyə səbəb oldu

olunması təmin olunacaq. Dedi ki, 2024-cü ildə Azərbaycan 2,9 % iqtisadi artım proqnozlaşdırılır. O cümlədən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 4,8 % nəzərdə tutulub. Baş nazir qeyd etdi ki, Azərbaycanda məhsul makroiqtisadi göstəricilərdən biri inflyasiya tempinin azalmasıdır: "Hökumətin antiinflyasiya tədbirləri, dünya ərzaq bazarlarında qiymətlərin enməsi, tədiyyə balansının profisitli olmasının məzənnə sabitliyini dəstəkləməsi inflyasiya id-xalına və bununla da inflyasiya səviyyəsinə azaldıcı təsir göstərər. 2023-cü ilin sonuna orta illik inflyasiyanın birrəqəmli səviyyədə olacağı proqnozlaşdırılır. Dövlət Statistika Komitəsinin ilkin rəqəmlərinə görə, artıq 2023-cü ilin 11 ayında orta illik inflyasiya birrəqəmli 9,4% olub, illik inflyasiya 2,6% təşkil edib. Eyni zamanda Nazirlər Kabinetində "Inflyasiya və qiymət monitorinqi" üzrə yaradılmış işçi qrup inflyasiya proseslərinin, onun səbəblərinin araşdırılması və təhlili istiqamətində zəruri işlər görür. Ümumilikdə, inflyasiyanın iqtisadi artım üçün məqbul səviyyəsinin təmin edilməsi, əhəlinin real gəlirlərinin və alıcılıq qabiliyyətinin qorunması, habelə fiskal və monetar siyasətin koordinasiya istiqamətində zəruri tədbirlər davam etdiriləcək".

Ə.Əsədov qeyd etdi ki, 2024-cü ilin dövlət büdcəsində ərzaq təhlükəsizliyi

tədbirləri üçün 500 milyon manatdan çox vəsait nəzərdə tutulur. Hökumət başçısı deyib ki, ölkədə yerli istehsalın özünütəminat etmədə rolunun artırılması ilə bağlı tədbirlər həyata keçirilir: "Bu baxımdan ərzaqlıq buğda ilə özünütəminat məqsədi daşıyır. Yəni, bu məqsədlə o rayon yaradılır". Bu fikirləri **deputat Qüdrət Həsənzadə** söylədi. Deputat qeyd etdi ki, bu yaxınlaşma yalnız fiziki imkanlar kimi başa düşülməməlidir. "Çox təəssüf ki, Azərbaycanda yerli dövlət hakimiyyətinin formalaşdırılmasında bizim vətəndaşlar iştirak etmirlər. Bələdiyyələr yerli özünüidarə orqanlarıdır. Özü də onların səlahiyyətləri olduqca kiçikdir, azdır. Ona görə mən əslində bu müzakirədən istifadə edərək nəyi təklif edirəm? Xalqımız həqiqətən də dövlət idarəetməsində islahatların aparılmasını zəruri hesab edir. Bu barədə insanlar hər məclisdə, imkan düşən hər yerdə danışır və bunu gözləyirlər. Cənab prezident də vaxtilə özünün səlahiyyətli nümayəndələrini təyin edəndə söyləmişdi ki, biz gözləyirik ki, bu, özünü doğruldacaqsa, müəyyən islahatların aparılmasına ehtiyac olacaq".

Deputat Aqil Abbas isə bildirdi ki, 1992-ci ildə ləğv edilən Ağdərə rayonunun bərpası barədə qərara görə çox sevinir: "Mən bütün ağdərəlilərin əvəzindən sevinirəm. Mənim üç babamın qəbri Ağdərədədir. Vaxtilə bildirdim ki, Xocalının bir kəndi bizdə olmadığı halda,

Xocalı rayonu var, amma Ağdərənin 11 kəndi bizdə olduğu halda, Ağdərə rayonu yoxdur. Ona görə də Ağdərə rayonunun bərpa olunması haqqında möhtərəm Prezidentin təqdim etdiyi qanun layihəsini müdafiə edərim və təşəkkürümü bildirirəm".

Spiker Sahibə Qafarova xatırlatdı ki, ərəzilərimiz işğaldan azad olunmasaydı, biz hazırda bu məsələyə baxa bilməzdik: "Ona görə də Ali Baş Komandanın, ordumuzun xidmətlərini hər zaman vurğulamalıyıq".

Layihə səsverməyə çıxarılaraq qəbul olundu. Eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Ağdam, Cəbrayıl, Füzuli, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Laçın və Şuşa rayonlarının inzibati ərazi bölgüsündə qismən dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi təsdiqləndi.

Milli Məclisdə "Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə, "Əmək pensiyaları haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda nəzərdə tutulan dəyişikliklərin hər biri həm Ordumuzun, ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinin, həm də hərbi qulluqçuların sosial təminatının daha da gücləndirilməsi hədəflərinə xidmət edir".

Deputat Fazil Mustafa qanun layihəsi ilə bağlı narahatlığını bölüşdü. Bildirdi ki, bir sıra hallarda orduda xidmətə bu peşəyə bağlı olan şəxslər qatılırsa, ayrı-ayrı hallarda iş axtaran şəxslər də bu sahəyə müraciət edirlər. Deputat qadın və kişilərin pensiya yaşının fərqləndirilməməsinə doğru saymadı. "Biz pensiya yaşında gənc bərabərliyini əsas götürmürük, yaş bərabərşdirmirik, amma hərbi xidmətdə bərabərşdirmirik".

Deputat Razi Nurullayev də onun narahat edən məqamlardan danışdı. Amma komitə sədriləri Siyavuş Novruzov, Ziyafət Əsgərov və digər deputatlar layihəni dəstəklədilər, əks arqumentləri qəbul etmədiklərini bildirdilər. Spiker Sahibə Qafarova isə anlaşılmazlıqların aradan qaldırılmasından ötrü ictimaiyyət üçün açıqlamaların verilməsini zəruri sayaraq deputatlara müvafiq tapşırıqlar verdi.

qanunvericilikdə hərbi qulluqçuların mülki təhsil müəssisələrinin yalnız qiyabi şöbələrində təhsil almaq hüquqları vardır". **Komitə sədri qeyd edib ki, hərbiçilərə xüsusi qayğı olaraq onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, təminat xərcliyinin artırılması üçün ardıcıl addımlar atılır və dövlət başçısının 7 noyabr 2023-cü il tarixli Fərmanı ilə növbəti artım olaraq, 2024-cü ilin əvvəlindən hərbi qulluqçuların aylıq vəzifə maaşları orta hesabla 20 faiz artırılacaq:** "Yeni qanun layihələri qəbul olunduğu halda hərbiçilərin xidmətdə olma müddətinin artırılması həmin şəxslərin mütəmadi artan təminat xərcliyini almaqda davam etməsinə, eyni zamanda onların yekunda daha çox pensiya almasına imkan yaradacaq. Beləliklə, bir sıra qanunlarda ("Hərbi qulluqçuların statusu haqqında", "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə", "Əmək pensiyaları haqqında" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" qanunlarda) nəzərdə tutulan dəyişikliklərin hər biri həm Ordumuzun, ölkəmizin müdafiə qabiliyyətinin, həm də hərbi qulluqçuların sosial təminatının daha da gücləndirilməsi hədəflərinə xidmət edir".

Deputat Fazil Mustafa qanun layihəsi ilə bağlı narahatlığını bölüşdü. Bildirdi ki, bir sıra hallarda orduda xidmətə bu peşəyə bağlı olan şəxslər qatılırsa, ayrı-ayrı hallarda iş axtaran şəxslər də bu sahəyə müraciət edirlər. Deputat qadın və kişilərin pensiya yaşının fərqləndirilməməsinə doğru saymadı. "Biz pensiya yaşında gənc bərabərliyini əsas götürmürük, yaş bərabərşdirmirik, amma hərbi xidmətdə bərabərşdirmirik".

Deputat Razi Nurullayev də onun narahat edən məqamlardan danışdı. Amma komitə sədriləri Siyavuş Novruzov, Ziyafət Əsgərov və digər deputatlar layihəni dəstəklədilər, əks arqumentləri qəbul etmədiklərini bildirdilər. Spiker Sahibə Qafarova isə anlaşılmazlıqların aradan qaldırılmasından ötrü ictimaiyyət üçün açıqlamaların verilməsini zəruri sayaraq deputatlara müvafiq tapşırıqlar verdi.

Qanun layihəsi ilk oxunuşda təsdiqləndi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Bir müddət əvvəl Türkiyədə çirkli pulların yuyulması ittihamı ilə sosial media fenomenləri Dilan Polat və həyat yoldaşı Engin Polat polis tərəfindən saxlanılıb. Aparılan araşdırmadan sonra daha 24 şübhəli fenomen istintaqa cəlb olunub. Onlardan 16-sı barədə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Bundan başqa, istintaqa cəlb edilən fenomenlərin 12-nin əmlakları müsadirə edilib.

maq, bu, ayrıca məsuliyyətdir və Azərbaycan qanunvericiliyində, eləcə də Cinayət Məcəlləsində dələduzluqla bağlı çox sayda maddələr, sərt cəzalar var. Yəni virtual məkanla bağlı ayrıca qərarın olmasına ehtiyac yoxdur, zəhmət bu məsələ qanunlarda öz əksini tapıb. Sadəcə, nəzarət mexanizmlərinin bəlkə də gücləndirilməsinə ehtiyac var. Amma daha vacib məsələ

“Azərbaycanda bloggerlər çirkli pullar yuyur” iddiası

Ekspertə görə, bu məsələni qəlizləşdirən bir sıra amillər var

Ölkəmizdə də bir çox bloggerlərin sosial şəbəkələrdən böyük pullar qazanıb, dəbdəbəli həyat yaşadığı məlumdur. Türkiyədə baş verənlər fonunda, azərbaycanlı bloggerlərin də “çirkli pulların yuyulmasında” iştirakı məsələsi aktuallaşıb.

Məsələ ilə bağlı İKT mütəxəssisi Qəşəm Məmmədov **Bizim.media-ya** açıqlamasında bildirib ki, son illər bəzi insanlar qanunsuz yollarla pul qazanırlar: “Yeni heç bir daimi iş yeri olmayan şəxslər böyük pulların dövriliyini həyata keçirirlər. Bu zaman “çirkli pulların yuyulması” da baş verir. Çünki ixtiyari hüquqi və fiziki şəxs gəlirlərini bəyan etməlidir. Üstəlik, istənilən iri həcmli nağdsız əməliyyatlar zamanı daxil olan pulun mənbəyi göstərilməlidir. Amma bəzi adamlar heç bir bəyannamə təqdim etmədən hesabına böyük pullar köçürür, bu pulların xaricdəki ofşor hesablarına köçürülməsinə vasitəçilik edirlər.

Türkiyədə, Rusiyada və başqa ölkələrdəki bəzi sosial media nümayəndələri də hesablarına daxil olan külli miqdarda pulu guya reklam yolu ilə qazandıqlarını deyirlər. Amma hər kəs bilir ki, reklamın da müəyyən qiyməti var. İstənilən bloggerin reklam qiyməti hansısa televiziya kanalının reklam tarifi bəyannaməsidir. Bununla belə, bəzi bloggerlər iddia edirlər ki, gündə, ayda on minlərlə dollar pul qazanırlar. Təbii ki, bu da realıqı əks etdirmir”.

Qəşəm Məmmədov **onu da əlavə edib ki, sosial media fenomenlərinin**

ən böyük fırlıdağı böyük-həcmli məbləğləri xaricdəki ofşor hesablara ötürmələrindədir: “Bu da o deməkdir ki, bəzi fenomenlər işbazlarla əlaqəyə girərək irihəcmli pulların xaricə çıxarılması prosesində iştirak edirlər. Məsələn, yeni qaydalarla görə, Azərbaycanda bir nəfər bank hesabından xaricə 10 min dollar həcmində vəsait çıxara bilər. Məbləğ bundan çox olduqda isə qazancın mənbəyi göstərilməlidir. Amma Türkiyədə bu sahədə limit yüksəkdir. Ona görə də sosial media fenomenləri qeyri-qanunlu gəlirlərdən əldə edilmiş pulların xarici ölkələrə çıxarılmasında iştirakçı olurlar. Yəqin ki, buna görə də müəyyən ödəniş alırlar. Xaricə çıxarılan pulların miqdarı isə böyük rəqəmlərlə ifadə olunur. Bu da təbii ki, cinayət sayılır”.

Bəs “Azərbaycanda da bloggerlər çirkli pullar yuyur” iddiası nə qədər doğrudur? Mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri “Yeni Müsavat”-a danışdı: “Vergi öhdəlikləri akkauntun qeydiyyatdan keçdiyi ölkələrdə yaranır. Yəni akkaunt Azərbaycanda deyil, başqa ölkədə qeydiyyatdan keçib, bu, qey-

ri-rezident sayılır və onun Azərbaycan ərazisində hansısa vergi ödəməsi çətin görünür. Çünki ola bilər ki, bütün hesablar, email adres, akkaunt xarici ölkələrin birində qeydiyyatdan keçsin və həmin akkaunt xarici ölkənin bank hesabı üzərindən fəaliyyət göstərsin, bu zaman Azərbaycanda vergi öhdəlikləri yaratmır. Beləliklə, bu bir qədər qəliz məsələdir. Amma elələri də var ki, bəli, Azərbaycanda qeydiyyatdan keçiblər, ölkənin bank sistemindən istifadə edir, onun vasitəsilə ödənişlər edirlər, müxtəlif reklam və yaxud başqa bannerçilər, başqa ödənişlər Azərbaycan bank sistemi vasitəsilə həyata keçirilir, bu zaman orada müəyyən gəlir formalaşır.

Əslində bununla bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklər edilməsinə də ehtiyac yoxdur. Onlar VÖEN-lə qeydiyyatdan keçib gəlirlərinin, dövriliyələrinin 5 faizini vergi versələr, heç bir qanun pozuntusu da olmur. Hesab edirəm ki, müəyyən maarifləndirici addımlara ehtiyac var ki, onlar fəaliyyətlərini qanunla tənzimləsinlər. O ki qaldı dələduzluq və yaxud insanları aldat-

maarifləndirmədir. Yeni maarifləndirici roliklər, videoçaplar, televiziyalarda bununla bağlı verilişlərin olması əhalini daha da bilgiləndirə bilər. Çox zaman əhali bilgisiz olur, atdığı addımları da bilmir. Söhbət bloggerlərdən deyil, onlara hansısa vəsait ödəyənlərdən gedir. Bu bəzi hallarda dövlətin təhlükəsizliyinə də problem yarada bilər. Belə ki, başqa ölkələrdən Azərbaycan dilli və yaxud Azərbaycan vətəndaşları bu işlərə cəlb oluna bilər.

Beləliklə, “Azərbaycanda da bloggerlər çirkli pullar yuyur” iddiası o qədər də inandırıcı görünmür. Daha bir məsələ, ölkəmizdə bu sahədə dövriliyə də azdır. Məsələn, Amerikada, Avropada, Rusiyada əhali çoxdur, ona görə də oradakı bloggerlərin auditoriyası böyükdür, onların dövriliyəsi də böyükdür. Məsələn, bu yaxınlarda Rusiyada sosial şəbəkə fenomenləri olan ər-əvad ev həbsinə alındı, araşdıranda məlum oldu ki, onlar 1 milyard rubla yaxın vergidən yayınıblar.

Yeni Azərbaycanda böyük məbləğlər, dövriliyələr yoxdur. Sadəcə, qeyd etdiyim kimi, xaricdə qeydiyyatdan keçib fəaliyyət göstərəndə Azərbaycan qanunvericiliyini təsdiq etmək çətin olur. Deyə bilmərik ki, bu mümkün deyil, mümkün, amma çətin. O ki qaldı dələduzluğa, əgər sosial şəbəkə fenomenləri dələduzluqla məşğuldursa, 8 il qədər həbs oluna bilər. Bir sözlə, “çirkli pulların yuyulması” digər sahələrdə daha çox yayılıb, nəinki bu sahədə”.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Polkovnikin direktoru kabinetində öldürən oğlu ilə bağlı qərar

Mirhadı Tağıyevin qətlə törətmə səbəbi və...

Gəncə Apelyasiya Məhkəməsində 2021-ci ilin 8 oktyabr tarixində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Goranboyda yerləşən Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Ziyad Əhmədovun qətlə yetirən 1992-ci il təvəllüdlü Mirhadı Tağıyevin barəsindəki hökmdən verilən apelyasiya şikayətinə baxılıb.

Hakim Əlizamin Abdullayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə qərar elan edilib. Qərara əsasən, apelyasiya şikayəti təmin edilməyib.

Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə ona 10 il 6 ay müddətinə həbs cəzası verilib.

Pravda.az-ın məlumatına görə, 2021-ci il oktyabrın 8-də saat 13 radələrində Goranboy rayonu ərazisində yerləşən Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin inzibati binasında həmin mərkəzin direktoru 1964-cü il təvəllüdlü Ziyad Əhmədovun öldürülməsi barədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub. Aparılan araşdırmalarla qeyd edilən mərkəzin baş mühasibi vəzifəsində çalışan, 1992-ci il təvəllüdlü Mirhadı Bağirovun şəxsi münasibətlər zəminində aralarında yaranmış mübahisə zamanı Ziyad Əhmədov bıçaqla xəsarət yetirərək onu qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Faktla bağlı Goranboy Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Məhkəmə araşdırmaları zamanı məlum olub ki, hadisədən bir neçə ay əvvəl həmin quruma mühasib vəzifəsinə təyin edilən Mirhadı vəzifəsinə səhlənkar yanaşmış və mütəmadi olaraq işdən yayınmış. İttiham aktında qeyd edilib ki, DAİM-in rəhbəri Z.Əhmədov M.Tağıyevə sənədlərin tərtibatında yol verdiyi nöqsanlara görə mütəmadi iradlar bildirib. Həmçinin xidməti fəaliyyətinə aid olmayan işlərin görülməsinə cəlb edilməsi ilə bağlı onların aralarında mübahisələr baş verib. Son olaraq 8 oktyabr 2021-ci il tarixdə saat 10 radələrində M.Tağıyevlə direktor arasında “Müştəribank” tətbiqinin şifrəsinə görə mübahisə yaşanmış. Bundan əsəbiləşən gənc mühasib iş yerini tərk edərək evə gedib. Həmin gün saat 13 radələrində Mirhadının atası Mirtağı Bağirov oğluna zəng edərək iş yerini tərk etdiyi üçün onu danlayıb və Ziyad Əhmədovun onu iş yerində gözlədiyini bildirib. Bundan sonra Mirtağı mağazadan bıçaq alaraq işlədiyi idarəyə gedib və binanın 2-ci mərtəbəsinə qalxaraq direktorun kabinetinə daxil olub və onu qətlə yetirib.

Xatırladaq ki, Mirhadının atası Mirtağı Bağirov polis polkovnik-leytenantıdır. Mirtağı Bağirov uzun müddət Goranboy Rayon Polis Şöbəsinin rəis müavini vəzifəsini tutub, bir müddət rəis vəzifəsini də icra edib.

✉ **“Yeni Müsavat”**

“Rüşvətin bir hissəsini Vasif Talibovun...” - həbsdəki generalın ilk ifadəsi

Naxçıvanın Penitensiar Xidmətinin sabiq rəisi, ədliyyə general-mayoru Tofiq Həsənovun cinayət işi üzrə məhkəmə istintaqı başlayıb.

“Qafqazinfo” xəbər verir ki, Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Hüseyn Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda prokuror ittiham aktını elan edib.

General xidmət rəisi işlədiyi müddətdə vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək ümumilikdə 52 nəfərdən külli miqdarda rüşvət almaqda ittiham edilir. Qeyd olunan əməllərə görə, T.Həsənova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 311.3.2-ci (külli miqdarda rüşvət alma) maddəsi ilə ittiham elan olunub.

Müttəhim Həsənov verilmiş ittihama münasibətdə özünü qismən təqsirli bilib.

General ətraflı danışmasa da, ifadəsində Naxçıvan Ali Məclisinin sabiq sədri Vasif Talibovun oğlu Seymur Talibovun sürücüsünün və muxtar respublikanın əvvəlki ədliyyə nazirinin adını çəkib. Deyib ki, ittihamda rüşvət kimi qeyd olunan pulların bir qismini Talibovun sürücüsü Həsən Əhmədova və sabiq nazir Daşqın Rəhimova verib.

Hakim və prokurorun “həmin pulların mənbəyi hara idi, nəyə görə o adamlara vermişdiniz?”, - suallarına isə general cavab verməyib.

Proses dekabrın 19-da davam edəcək.

Qeyd edək ki, Tofiq Həsənov bu ilin yanvarında Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İstintaq Baş İdarəsində davam edən cinayət işi üzrə həbs edilib. O, ümumilikdə yarım milyona yaxın məbləği rüşvət qismində almaqda ittiham edilir.

sonra Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə arayış təqdim olunur. Əli İnsanovun və ya istənilən vətəndaşın təzminatdan imtina etməsinin mümkün olub-olmadığına gəlincə, bəli, imtina edə bilər. Hüquq imtina qəbul edir. Məsələn, Əli İnsanov istəsə, ərizə yazaraq ona ödənilməsi nəzərdə tutulan təzminatdan imtina etdiyini bildirə bilər. Bu, artıq

ki, bütün dövlətlərə münasibətdə eyni yanaşma ortaya qoysun, ayrı-seçkilik etməsin. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi və bir sıra beynəlxalq təşkilatların Azərbaycana qarşı fəallığına gəldikdə, ölkəmizin müstəqil siyasəti, torpaqlarını azad etməsi, ərazisində erməni separatizmini çökdürməsi həmin qüvvələri qıcıqlandırır. Bir neçə şəxsə münasibətdə

Əli İnsanov iqtidardan 8 min avronu alacaqmı?

“Leyla Yunusun tərtib etdiyi 254 nəfərlik siyahı onun özünə məxsusdur və Azərbaycanda olan hüquq müdafiə təşkilatları o siyahını rədd edir”

onun şəxsi işidir.

Leyla Yunusun siyahısına gəldikdə, bu fəallaşma təsadüfi deyil. Leyla Yunus və onun kimi Azərbaycana düşmənlər kəsilən şəxslər onsuz da Avropa-nın müəyyən institutları ilə cinayət əlaqəsindədirlər və onlarla əməkdaşlıq edərək Azərbaycanın imicinə zərbə vurmaq üçün hər cür addımlar atırlar. Leyla Yunus xaricdə oturub Azərbaycanın daxilindəki proseslərə necə düzgün qiymət verə bilər? Bugünlərdə hüquq müdafiəçiləri olaraq Novella Cəfəroğlu, Səidə Qocamanlı, Səadət Bənəniyarlı və mən bir qrup vətəndaşlarımızı qəbul etdik. Onların içərisində yeni həbs olunanların ailə üzvləri, əvvəllər həbs olunanlar da var idi. Biz danışdıq ki, kimin prosesual hüquqları pozulub, kimin barəsində hansı qanunsuz addımlar atılıb və ya atılıbmı? Çünki hər bir şikayət həmişə haqlı olur. Amma Leyla Yunus xaricdə oturub və qaranlıq maraqlara görə müəyyən adamların adlarını siyahıya salmaqla “siyasi məhbus siyahısı”nı şişirtməklə məşğuldur. Leyla Yunusun tərtib etdiyi 254 nəfərlik siyahı onun özünə məxsusdur və Azərbaycanda olan hüquq müdafiə təşkilatları o siyahını rədd edir. Düzdür, ayrı-ayrı fərdlər var ki, onların həbsi zamanı prosesual hüquqları pozulub və biz onların həlli

LEYLA YUNUS

üçün hüquq-mühafizə orqanları ilə danışdıqlar aparırıq. Bugünlərdə də belə qərara gəlmişik ki, ölkənin baş prokuroru, daxili işlər naziri, eyni zamanda Ali Məhkəmənin sədri ilə Hüquq Müdafiə Təşkilatları Monitoring Qrupunun üzvləri olaraq görüşlər keçirək. Bu görüşlərin də əsas qayəsi bu cür şikayətlərin böyüyüb Avropaya getməsinin qarşısının alınmasıdır ki, məsələlər yerində həll olsun. Təəsüf ki, Azərbaycana Qərbdən basqıların olduğu dövrdə “sapı özümüz-dən olan baltalar” da aktivləşib. Bu, bir sinxron fəaliyyətdir”.

Siyasi və Hüquqi Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov bildirdi ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Azərbaycana qarşı bir sıra hallarda haqsız qərarlar çıxarır: “Beynəlxalq hüququn əsasında hansı səviyyədə işlədiyini biz son zamanlar xüsusilə görməkdəyik. Azərbaycan dövləti Avropa İn-

san Hüquqları Məhkəməsinin təzminat qəraradlarının yerinə yetirilməsindən qaçmır. Əgər hər hansı bir vətəndaşımızın hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən hüquqları pozulubsa, bunun qarşılığını ödəmək üçün Azərbaycan dövləti əlindən gələni edib. Əgər Avropa Məhkəməsinin göstərdiyi əsaslar doğrudursa, Azərbaycan məsuliyyətdən yayınmır. Dünyadakı bütün dövlətlərdə bu kimi hallar baş verir və hüquq pozuntularından heç bir cəmiyyət sığortalanmayıb. Maraqlıdır ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi yerləşdiyi Fransanın özündə insan hüquqlarının küçə və meydanlarda ayaqlar altına atılması, etirazçılara divan tutulması kimi hüquq pozuntularına məhəl qoyulmur. Lakin Azərbaycan kimi dövlətlərdən edilən şikayətlərə araşdırma və dəqiqləşdirmə aparmadan reaksiya verir və qəraradlar çıxarır. Biz məhkəmənin qərəzsizliyinə, ədalətinə o zaman inanardıq

təzminat ödənilməsi barədə qəraradlar Azərbaycanı haqlı mövqeyindən döndərə bilməz. Biz gözləyirik ki, beynəlxalq məhkəmələr Ermənistanın Azərbaycan dövlətinə və vətəndaşlarına 30 ilə yaxın vurduğu zərərlərə görə hansı mövqeləri sərgiləyəcək, Ermənistanın təzminat ödəməsi barədə qərarlar çıxaracaqlarmı? Bunu etməyəcəklərsə, biz həmin məhkəmələrin ədalətli olmasından və bizə qarşı çıxardığı qəraradların ədalətli olduğundan danışa bilmərik. Biz onlardan haqqımızı tələb edəcəyik”.

X.Bəşirov qeyd etdi ki, Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini və güclənməsini istəməyən beynəlxalq təşkilatların, dövlətlərin anti-Azərbaycan fəaliyyətini gücləndirdiyi bir vaxtda özünü “hüquq müdafiəçisi” kimi təqdim edən bəzi azərbaycanlıların da saxta siyahılar tərtib etməsi və təqdim etməsi təsadüfi deyil: “Azərbaycanı istəməyən qüvvələr səfərbər olublar. Siyasi məhbus mövzusunu da qəsdən qabardırlar. Məqsəd Azərbaycanı hədəfə çıxarmaq və nüfuzuna zərbə vurmaqdır. Siyasi məhbus mövzusu süni yaradılmış “silah”dır. Bu silahdan Azərbaycan və Azərbaycan kimi müstəqil siyasət yürüdən dövlətlərə qarşı istifadə olunur”.

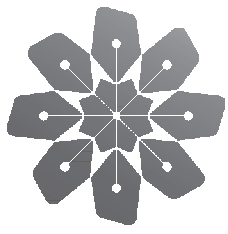
Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Azərbaycandan şikayətlər üzrə qərar və qəraradlar elan edib. Aihmaz.org-un məlumatına görə, Azərbaycan dövləti Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyası ilə verilmiş müxtəlif hüquqlarının pozulduğu tanınan bir çox şəxsə təzminat ödəməlidir. Sabiq səhiyyə naziri, siyasətçi Əli İnsanov (2005-2019-cu illərdə həbsdə yatıb) 8100 avro, ruhani Abgül Süleymanov (2011-2022-ci illərdə həbsdə yatıb) 7000 avro, onun vəkil 2000 avro alacaq. Məhbus AXCP üzvü Zəmin Salayevə 2850 avro ödənməsi nəzərdə tutulur.

Bu arada xaricdə yaşayan hüquq müdafiəçiləri Leyla Yunus siyasi məhbus siyahısını yeniləyib. “Turan”ın məlumatına görə, siyasi məhbus sayılan 254 nəfər siyahıda 8 qrupa bölünüb: 183 inancılı; “Gəncə işi” (2018-ci il) üzrə tutulan 22 nəfər; müxalif partiyaların və hərəkatların 13 üzvü; 11 jurnalist və bloqçu; 11 ömürlük məhkum; “Tərtər işi” (2017-ci il) üzrə tutulan 7 nəfər; Almaniya-dan deportasiya olunmuş 5 sabiq siyasi mühacir; 2 hüquq müdafiəçisi.

Neçə illərdir xaricdə yaşayan Leyla Yunus və əri Arif Yunus yenə də fəallaşıblar. Qərbdən Azərbaycana qarşı hücumların artdığı bir vaxtda onların da aktivləşməsi təsadüfdür, yoxsa bağlılıq var? Əli İnsanov istəsə, ona ödənilməsi nəzərdə tutulan təzminatdan imtina edə bilərmi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi zaman-zaman şikayətlərə baxaraq qəraradlar çıxarır: “Bu da başadüşüləndir. Biz Avropa Şurası ailəsinə üzv olduğdan sonra müəyyən öhdəliklər götürmüşük və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin də yurisdiksiyasına daxil olmuşuq. Mənim hörmət etdiyim Lətif Hüseynov hazırda Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsində Azərbaycanı təmsil edir. Bu təzminatların verilməsi ilə bağlı məsələ Azərbaycan dövləti tərəfindən icra edildikdən

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Vətən müharibəsindən ötən müddət ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası istiqamətində mühüm işlər görülüb.

APA xəbər verir ki, bu Milli Məclisin dekabrın 5-də keçirilən iclasında 2024-cü il büdcə zərfinin müzakirəsi zamanı baş nazir Əli Əsədov deyib: "Möhtərəm Prezident İlham Əliyev, birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva ilə birgə möhtəşəm bərpa-quruculuq işlərinə bilavasitə başçılıq edir. Qələbədən sonrakı üç il müddətində Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarındakı bərpa-quruculuq işlərinə dövlət büdcəsindən 12 milyard manat vəsait ayrılıb. 2024-cü ilin dövlət büdcəsində isə 4 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub. Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramının icrası üçün sonrakı illərdə 14,5 milyard manat vəsait nəzərə alınmaqla 2022-2026-cı illərdə ümumilikdə təqribən 30,5 milyard manat məbləğində vəsait tələb olunur. Qarabağ və Şərqi Zəngə-

zur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən məqsədyönlü və genişmiqyaslı layihələr, verilən vergi, gömrük, sosial sığorta, investisiya təşviqi, kredit və digər güzəştlər paketi həmin rayonların sürətlə dirçəlməsinə, əhalinin məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi aktivliyinin təmin olunmasına xidmət edir".

Ə.Əsədovun sözlərinə görə, Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı üzrə qayıdış prosesinin ilkin mərhələsinə start verilib: "2026-cı ilədək 34 500 ailənin və ya 140 min vətəndaşımızın köçürülməsi nəzərdə tutulub. Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdış Proqramına uyğun olaraq ümumilikdə 987 ailənin, 3932 nəfərin köçürülməsi təmin olunub. Cari ilin sonunadək əlavə olaraq 215 ailənin köçürülməsi gözlənilir. Xüsusi qeyd etmək is-

Böyük Qayıdış

ÜSAVAT
N 219 (8355) 6 dekabr 2023

"Atamın evinin xarabalıqlarında özümü cənnətdə kimi hiss etdim"

Vəsile Vahidqızı: "Laçın Avropa şəhərini xatırladır..."

tərdim ki, Qarabağ iqtisadi rayonunun əraziləri - Xankəndi, Ağdərə, Xocalı, Xocavənd və bütövlükdə işğaldan azad olunmuş rayon və şəhərlərin yerli

xərcləri üzrə büdcədə 50 milyon manatdan artıq vəsait nəzərdə tutulub".

Baş nazirin sözlərinə sözərdi onu da qeyd edə bilərik ki, Qarabağa Böyük Qayıdış prosesi çərçivəsində son köç karvanları daha çox Laçın istiqamətində hərəkət edib. Yuxarıda da qeyd edildiyi kimi, köçürülən 987 ailənin yarısı Laçın şəhəri və Zəbux kəndində, yəni öz dədə-baba torpaqlarında yenidən məskunlaşıb.

Bugünlərdə Laçın rayonunda olan, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin təbliğat, informasiya və analitik təhlil şöbəsi-

yak kimi işıq saçan Laçının coğrafi mövqeyinin, iki ölkənin sərhədində Günəş kimi parıldamağının və inanılmaz sürətlə inkişafının təkcə iqtisadi deyil, həm də siyasi əhəmiyyətini daha da dərinlənəndirir. 32 ildən sonra Laçına getdim. Yolların torpaqdan deyil, üreyimin tən ortasından keçdiyini hiss etdim. Hələ də bu səfərin təəssüratı içindəyəm, hələ də keçmişimizə səyahətin necə bənzərsiz bir səyahət olduğunu düşünürəm. Laçın mənim üçün həm köhnə, həm də tamamilə yeni idi. Həmin yollar, həmin küçələr,

miz yoxdur, amma torpağı-mız, dirilən ruhumuz var. Məktəbimizə getdim, sinfi-mizə girdim, oturdum birinci sırada oturdum, sanki yenidən dünyaya gəldim. Heç tanımadığımız gənclərin bu günümüz üçün şəhid olduğunu daha dərinlənəndirir. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, Ordumuz var olsun. Mən Laçına köçməyəcəm, həyat yoldaşım şuşalıdır və mən də Şuşa sakiniyəm. Növbəti tətili, növbəti bayramı səbirsizliklə gözləyirəm ki, yenə də yurduma gedim. Laçınsız yaşaya bilməyəcəyimizi indi daha çox hiss eləyirəm".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

"Qarabağa gəl'in..."

Bakıdan xaricdəki azərbaycanlı biznesmenlərə çağırış...

Qarabağ işğaldan azad edildikdən dərhal sonra bölgədə böyük quruculuq-bərpa işləri başladı. Bu istiqamətdə xarici investisiyaların cəlb edilməsi işi də aparılır.

Hazırda yerli və xarici sərmayələrin cəlb edilməsi ilə işğaldan azad olunan ərazilərdə iqtisadi və sosial infrastrukturun yenidən qurulması, əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi istiqamətində işlərin həyata keçirilməsi prioritetdir. Ekspertlər qeyd edir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərin böyük iqtisadi potensialı və təbii ehtiyatları var. Bu da həmin ərazilərə yerli və xarici investisiyaların cəlbə, bu fonda əhalinin məşğulluğunun təmin edilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Prioritet istiqamətlərdən biri də xaricdə yaşayan azərbaycanlı iş adamlarının

Qarabağa investisiya yatırmağa cəlb edilməsidir.

Maraqlıdır ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlı sahibkarları investisiya qoymaq üçün necə cəlb etmək olar?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın Hüseynov işğaldan azad edilmiş ərazilərə həm yerli, həm də xarici investorların marağının böyük olduğunu bildirib: "İndiyə qədər işğaldan azad olunmuş ərazilərdə biznes qurmaq, investisiya yatırmaq istəyən sahibkarlardan 1550-dən çox müraciət daxil olub. Müraciətlərin 500-ə qədər xarici investorlara məxsusdur. Bir ildən artıqdır ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə müxtəlif

biznes layihələri icra edilməkdədir. Dövlətin onlara verdiyi dəstək marağı daha da artırır. Dövlət başçısının "İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Sərəncamından irəli gələn tədbirlər planına əsasən, azad edilən ərazilərdə iqtisadi canlanmanın sürətləndirilməsi və investisiya cəlb edilməsinin artırılması, zəruri infrastrukturun yaradılması, biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə azad olunan ərazilərdə uçotda olan və fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri 2023-cü il yanvarın 1-dən etibarən 10 il müddətinə mənfəət (gəlir), əmlak, torpaq və sadələşdirilmiş vergidən azad olunub. Bu amil həmin bölgəyə xüsusi axınları sürətləndirməkdədir".

Aydın Hüseynov vurğulayıb ki, azad edilmiş ərazilərdə çalışan işçilər 2023-cü ildən etibarən sosial güzəştlərlə də əhatə olunub: "Belə ki, "Sosial sığorta haqqında" Qanuna dəyişikliklər layihəsinə əsasən, 2023-cü ildən etibarən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə qeyri-dövlət və qeyri-neft-qaz sektorunda çalışan şəxslərin aylıq gəlir və maaşları 10 il müddətində məcburi dövlət sosial sığorta haqlarından azad olunub. Bu da bölgəyə marağın artmasında mühüm amillərdən biridir".

Deputat vurğulayıb ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə işləyənlər üçün birdəfəlik ödənişlər də verilir: "“Əmək Məcəlləsi”ndə dəyişiklik edilməsi haqqında” qanun layihəsi-

nə dəyişikliklərə əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə işləyən orta ixtisas və ali təhsili olan mütəxəssislər bu güzəştə əldə edirlər. Bütün bunlar bölgədə iş adamları, eləcə də xaricdə yaşayan azərbaycanlı sahibkarlar üçün iqtisadi fəaliyyəti stimullaşdırır".

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov isə təhlükəsizliyin təmin edilməsinin xaricdə yaşayan azərbaycanlıların Qarabağa investisiya qoyması baxımından vacib olduğunu söyləyib: "Məmur müdaxiləsi, qeyri-sabit rəqabət mühitinin yaradılması nəticəsində sahibkarın investisiya qoyma sahəsinin iflic olması,

eyni zamanda bu və ya digər səbəblər əsas götürülərək onun fəaliyyətinə mane yaradılması xarici investorların, eləcə də həmyerlilərimizin Azərbaycana investisiya qoymasına əngəl olan əsas faktorlar kimi göstərilə bilər. Bu problemlər olmadığı halda xaricdə yaşayan həmyerlilərimizin Azərbaycana investisiya qoyması mümkündür. Bu, vətən sevgisi, yaxud qeyri-adi davranış deyil. İnvestisiya sahibkarın pulunu artırmaq istəyidir. Sahibkarın bu istəyi isə onun üçün münbit şərait olanda reallaşır. Hesab edirəm ki, münbit şəraitin yaradılması investisiya istəyini də artırır".

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) və "Rosselxochnadzor" arasında əldə edilmiş razılaşmaya görə Azərbaycanın Rusiyaya yumurta ixrac olunmalıdır. Rusiyada yumurta qıtlığı yaranıb, qiymətlər qalxıb. Ölkə qıtlığının aradan qaldırılması üçün Azərbaycandan da yumura almağı planlaşdırır. Bu çərçivədə Bakıda Azərbaycanda yumurta istehsalı və ixracı ilə məşğul olan sahibkarlarla görüş keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyində (AQTA) xarici ölkələrə yumurta ixrac edən sahibkarlarla görüş olub. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, görüşdə agentlik sədrinin müavinləri Balərim Quliyev, Əziz Şerifov, agentliyin şöbə müdirləri və sahibkarlar iştirak edib.

Müzakirə zamanı xarici ölkələrə yumurta ixracı sahəsindəki vəziyyət bir daha nəzərdən keçirilib. Həmçinin AQTA ilə Rusiya Federasiyasının Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarət üzrə Federal Xidməti ("Rosselxochnadzor") arasında əldə edilən razılaşmaya uyğun olaraq, respublikamızdan bu ölkəyə yumurta ixracının təşkil edilməsi ilə əlaqədar məsələlər müzakirə olunub, bu istiq-

Rusiya Bakıdan o məhsuldan milyonlarla istəyir

Ekspertlər hesab edir ki, yumurta istehsalı artırılarsa, ixrac problemi də olmayacaq, qıtlıq da...

fatların genişlənməsinə və daha da inkişafına gətirib çıxaracaq.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, ötən aylarda ölkədə yumurtanın qiymətində kəskin artım qeydə alınmışdı. Dövlət Statistika Komitəsinin də məlumatına əsasən, cari ilin oktyabr ayında sentyabr ayına nisbətən yumurtanın istehsal qiyməti 8,7 faiz bahalaşmış. Hazırda kənd yumurtasının qiyməti 35-40 qəpikdir. Bəs Rusiyaya yumurta ixrac edilsə, bu, qıtlığa, yaxud qiymətin artmasına səbəb olma-yacaq ki?

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, hazırda Rusiyaya yumurta ixracı üçün atılmalı olan birinci addım Azərbaycanda yumurta istehsalının artırılmasıdır. Ona görə ki, daxili tələbat və ölkədə istehsal olunan yumurta həcmi arasında fərq çox deyil: "Fərq var. Bu, gündəlik olaraq təxminən 1 milyon ədəddir. Yeni Azərbaycanda gün ərzində təqribən 4.5 milyon ədəd yumurta istehsal olunur. Daxili tələbatımız isə 3.6 milyon nəzərdə tutulur. Göründüyü ki-

rakı müddətdə, 10 ayda bu həcm 10 faizədək aşağı düşüb, yeni 10 faiz artıb.

Istehsalın artırılması üçün nə etmək lazımdır. İxracı artırmaq üçün birinci istehsalı artırmaq lazımdır. İstehsalı artırmaq üçün isə yumurta istehsalı üçün əlavə şəraitin yaradılmasına, stimullaşdırıcı tədbirlərə, quşçuluq təsərrüfatlarının genişləndirilməsi üçün yeni torpaq sahələrinin, ərazilərin ayrılmasına ehtiyac var". **Ekspert əlavə edib ki, quşçuluq təsərrüfatları ölkədə rəqabətin olduğu sahədir:** "Buna görə də bu sahədə is-

mətdə həyata keçirilən tədbirlər barədə ətraflı məlumat verilib.

Sahibkarlar mövcud qanunvericilik və tələblər barədə məlumatlandırılıb. Eyni zamanda bu sahədə mövcud olan imkanlar və gələcək perspektivlər nəzərdən keçirilib. Görüşdə sahibkarların fikri və təklifləri dinlənilib, onların maraqlandıran suallar cavablandırılıb, aidyyəti üzrə müvafiq göstərişlər verilib.

AQTA iddia edir ki, "Rosselxochnadzor" və AQTA arasında əldə edilmiş razılaşma Rusiya Federasiyasına yumurta məhsulu ixracı baxımından böyük iqtisadi imkanlar yaradacaq, təsərrü-

"Yeni Müsavat" Dövlət Statistika Komitəsinin aylıq hesabatına istinadən xəbər verir ki, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında yumurta istehsalı 10,5 faiz artıb. Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında quşçuluq müəssisələrində diri çekidə 57.5 min ton (keçən ilin yanvar-sentyabr aylarında 59.2 min ton) quş eti istehsal olunub. 9 ayda 764.5 milyon ədəd (keçən ilin yanvar-sentyabr aylarında 599.4 milyon ədəd) yumurta istehsal olunub. Ümumilikdə bu müəssisələr üzrə cəmi quşların sayı 11 523.5 min baş olmuş, yanvar-sentyabr aylarında hər yumurtlayan toyuqdan orta hesabla 194 ədəd yumurta alınıb.

mi, ortada 1 milyon ədədlik ixrac istiqamətlənəcək bir ehtiyat qalır. Nəzərə alsaq ki, bu gün Azərbaycanda gündəlik tələbat 3.5-3.6 milyon ədəd olsa da, amma bu tələbat getdikcə artır. Həm menyunun zənginləşməsi, həm əhali artımı və digər istiqamətlərdə istifadə baxımından tələbat getdikcə artır. Buna görə də gündəlik 1 milyon yumurta Rusiya kimi ölkəyə ixrac üçün kifayət qədər həcm deyil. Rusiyanın idxal potensialı daha çoxdur. Buna görə də Azərbaycan yumurta istehsalını artırmalıdır. Düzündür, artım var, misal üçün, 2023-cü ilin ilk 9 ayı ərzində yumurta istehsalı 27 faizdən çox artıb. Amma son-

tehsal daxili tələbatı ödəyir. Bu özünü bir daha göstərir ki, rəqabət olan sahə ölkə üçün uğurludur. Quşçuluq sahəsini də ölkənin uğurlu iqtisadi sektorlarından biri hesab edirəm. Ona görə də bu istiqamətdə fəaliyyətin genişləndirilməsi üçün torpaq sahələrinin ayrılmasına ehtiyac var. Eyni zamanda sonrakı proseslərdə istehsal həcmi artdıqca Rusiyanın iri ticarət şəbəkələri ilə birbaşa əlaqələrin qurulması labüddür".

Azərbaycan Quş Əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının sədri Mürvət Həsənlidə mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıq-

Hotel sahiblərinə 3 il vergi güzəşti ediləcək

Regional turizmin inkişaf etdirilməsi və onların sabit vergi xərclərinin azaldılması məqsədilə turizm subyektlərinə (mehmanxana, hotel və sanatoriya) vergi təşviqləri verəcək. Bununla bağlı məsələ Milli Məclisin dünən keçirilən iclasında müzakirə edilən Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə öz əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, Bakı, Sumqayıt, Xırdalan şəhərləri və Abşeron rayonu istisna olmaqla, respublikanın digər şəhər və rayonlarında mehmanxana (hotel) və sanatoriya fəaliyyətlərində istifadə edilən (Vergi Məcəlləsinin 16.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq sahibkarlıq fəaliyyətinin müvəqqəti dayandırıldığı hallar istisna olmaqla) daşınmaz əmlaklara görə əmlak vergisi 2024-cü il yanvarın 1-dən 3 il müddətinə 75 faiz azaldılacaq.

Müzakirələrdən sonra dəyişiklik səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda təsdiq edilib.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur üçün 12 milyard

Qələbədən sonrakı üç il müddətində Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonundakı bərpa-quruculuq işlərinə dövlət büdcəsindən 12 mlrd. manat vəsait ayrılıb. 2024-cü ilin dövlət büdcəsində isə 4 milyard manat vəsait nəzərdə tutulub.

"Report" xəbər verir ki, bunu baş nazir Əli Əsədov dekabrın 5-də keçirilən parlamentin plenar iclasında çıxışı zamanı deyib.

O qeyd edib ki, Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramının icrası üçün sonrakı illərdə 14,5 mlrd. manat vəsait nəzərə alınmaqla, 2022-2026-cı illərdə ümumilikdə təqribən 30,5 milyard manat məbləğində vəsait tələb olunur.

"Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında həyata keçirilən məqsədyönlü və genişmiqyaslı layihələr, verilən vergi, gömrük, sosial sığorta, investisiya təşviqi, kredit və digər güzəştler paketi həmin rayonların sürətlə dirçəlməsinə, əhalinin məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi aktivliyin təmin olunmasına xidmət edir".

"ƏDV geri al" mexanizminə dair güzəşt təsdiqləndi

Azərbaycanda vətəndaşların "ƏDV geri al" (ƏDV cash-back) mexanizmi üzrə əldə etdiyi gəlirlərin vergidən azad edilməsi qanuniləşir. Bununla bağlı məsələ Milli Məclisin son iclasında müzakirə edilən Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə öz əksini tapıb.

Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliyə əsasən, "ƏDV geri al" mexanizmi üzrə əldə edilən gəlirlər vergiyə cəlb edilməyəcək. Düzündür, 2023-cü və əvvəlki illərdə də bu gəlirlərə vergilər tətbiq olunmurdu, çünki dövlət bu sahədə təşviq siyasəti həyata keçirirdi. Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliyə əsasən, həmin gəlirlərin vergidən azad olunması qanuniləşir və onun hüquqi bazası formalaşdırılır.

Bu da imkan verəcək ki, həmin gəlirlər növbəti ildən etibarən vergidən azad edilməsi Vergi Məcəlləsində öz əksini tapsın. Müzakirələrdən sonra dəyişiklik səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda təsdiq edilib.

İladi. O dedi ki, ölkədə hazırda kifayət qədər yumurta istehsal olunur: "Ölkə tələbatı 3.5-3.6 milyon ədəddir. Ölkəmizdə istehsal olunan yumurta sayı 4.6-4.9 milyon arasındadır. Keçirdiyimiz sonuncu toplantılarda əldə etdiyimiz nəticəyə əsasən onu deyə bilərik ki, yaxın 2 ay ərazində istehsalı artırmaqla, Rusiyaya, həm də digər ölkələrə yumurta ixrac edə biləcəyik. Hətta artırmaqla belə, qiymət artımı olmayacaq, nə də yumurtanın qıtlığının olması mümkün deyil. Ona görə ki, qonşu ölkələrlə bizim aramızda qiymətlə

bağlı elə bir fərq yoxdur. Eyni zamanda yemin maya dəyəri nə qədər ucuzdursa, bizdə qiymət də o qədər onu tənzimləyir. Yeni keçən ilə nisbətən hazırda yumurtanın qiyməti 2 qəpik ucuzdur. Fikrimcə, bizim ixrac potensialımız artır. Artıq Rusiyaya da ixrac etməyə başladığımızdan öncə də 10-a yaxın ölkəyə yumurta ixrac edirdik. Burada BƏƏ, Qətər, İraq, Əfqanıstan, Səudiyyə Ərəbistanı və digər ölkələr var idi. Bu gün üçün isə Rusiyaya ixrac etməyə başlayacağıq".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Dövlətə məxsus əksər müəssisələr kimi, “Azəripek” MMC də zərərdən çıxma bilmir. Müəssisə 2022-ci ili 203 min manat xalis zərərle başa vurub. 2021-ci ildə zərər bir qədər az - 194 min manat olmuşdu. Beləliklə, “Azəripek” şirkətinin xalis zərəri 2022-ci ildə 2021-ci ilə müqayisədə 4,1 faiz artıb.

MMC-nin hesabatından aydın olur ki, satışdan gəliri 2021-ci ildəki 7 milyon 714 min manatdan 2022-ci ildə 4 milyon 42 min manata düşüb. Bu isə 3 milyon 672 min manat və ya 47,6 faiz azalma deməkdir.

“Azəripek” MMC-nin satışın maya dəyəri və inzibati xərcləri gəlirlərini üstələdiyindən zərərle fəaliyyət göstərməkdədir. Müəssisənin əsas fəaliyyət istiqamətləri fermerlərdən baramanın yığılması, ipək və ipək məhsullarının emalı, istehsalı və satışdır. Şirkət dövlətə məxsus “Azərbaycan Sənaye Korporasiyası” ASC-nin tərkibində fəaliyyət göstərir.

MMC-nin hesabatında qeyd edilib ki, dünya bazasında ipəyin qiyməti 2022-ci il ərzində bir ton üçün 70.2 ABŞ dollarından 61.1 ABŞ dollarına qədər azalıb.

“Azəripek” MMC bu il ixracı xeyli artırıb. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-oktyabrında “Azəripek” 1,8 milyon dollarlıq məhsul ixrac edib. Ötən ilin eyni dövründə ixracın həcmi 1,3 milyon dollar təşkil etmişdi. Bu isə o deməkdir ki, ixrac həcmi ötən ilin yanvar-oktyabr ayları ilə müqayisədə 0,5 milyon dollar və ya 38,5 faiz çoxdur.

Müəssisədən rəsmi mətbuata verilən məlumata görə, 2023-cü ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində MMC-də 24,7 ton yüksək keyfiyyətli xam ipək istehsal olunub. Doqquz ayda müəssisə tərəfindən daxili və xarici bazarlara 3 milyon 150 min manat dəyərində ipəkçilik məhsullarının satışı həyata keçirilib. O cümlədən daxili bazara 946 min manatlıq, xarici bazarlara isə 2 milyon 204 min manatlıq ipəkçilik məhsulları göndərilib. Müəssisənin məhsulları əsasən İran, Rusiya və Türkiyəyə ixrac edilib.

MMC-nin rəhbəri Səməd Nəbiyevin dediyinə görə, müəssisənin fəaliyyəti ilk növbədə, zəruri xammal bazasından asılıdır. 2023-cü ildə müəssisəyə ölkənin 34 rayonundan 250 tona yaxın yaş barama daxil olub. Birnövbəli iş rejimində işləmək üçün isə müəssisəyə ildə ən azı 350 ton yaş barama lazımdır. Mövcud xammal ehtiyatı ilə müəssisənin baramaçaan istehsalatı

fəaliyyət göstərib. Həmin avadanlıqlar artıq köhnəlib, məhsuldarlığı azalıb, əksəriyyəti işlək vəziyyətdə deyil. Bu avadanlıqlar ya təmir olunmalıdır, ya da yeni, müasir avadanlıq alınmalıdır”. Səməd Nəbiyev deyib ki, ümumiyyətlə, tekstil istehsalatı rentabelli olmaq üçün üçnövbəli iş rejimində

(28,151 ton), Bərdə (21,117 ton), Tərtər (14,747 ton), Şəki (13,737 ton), Qax (12,385 ton), Füzuli (10,416 ton), Lənkəran (9,896 ton), Sabirabad (9,744 ton), Yevlax (9,583 ton) və Ağdam (9,210 ton) ən çox yaş barama tədarük edən rayonlardır. Qeyd edək ki, kumçülərlə imzalanan müqaviləyə

əsasən, istehsal olunmuş yaş barama müvafiq qurum tərəfindən 5 manata təhvil alınır, dövlət isə istehsal olunan hər kiloqram yaş baramaya görə kumçülərə 6 manat subsidiya ödəyir.

“Azəripek” rəhbərinin dediyindən belə məlum olur ki, müəssisənin rentabelli işləməsi üçün yetərinə xammal yoxdur. Bu il istehsal olunan 357 ton baramanın 102 tonunu Özbəkistanla birgə yaradılan “Az-Silk” MMC alıb. Bu müəssisə ipək istehsalının bütün mərhələlərini əhatə edən klaster yaradır. Açıqlanan rəsmi məlumata görə, “Az-silk” MMC birgə müəssisəsi Azərbaycanla baramaçıların və ipəkçiliyin inkişaf etdirilməsi, yeni texnologiya və qabaqcıl təcrübələrin tətbiqi, ipək məhsullarının ixracının artırılması məqsədilə iki dövlət arasında yaradılıb. Ölkədə baramaçılıqla məşğul olan 40 rayondan 7-si pilot layihə olaraq “Az-silk” MMC-yə verilib. Fermerlərdən baramanı alan MMC Bərdədə fəaliyyət göstərir. Bunun üçün Bərdədə yerləşən “Bərdə barama qurutma məntəqəsi” in-

di “Azsilk” adı ilə fəaliyyət göstərir. **Şirkətin rəhbəri Fazil Hümətovun sözlərinə görə, ümumilikdə “Az-Silk”in yeddi rayon üzrə 915 kumçüsü var. Bu 7 rayon üzrə 22 inkubasiya məntəqəsi qurulub və onlara hər vasitə ilə dəstək göstərilir:** “Yəni bizim bu gün 915 kumçu ailəmiz la-

zım olan hər şeylə təmin olunur. Bütün proses boyu aqronomlar onlara vaxtı vaxtında nəzarət ediblər. Biz məhsul yetişənə qədər olan prosesdə 52 nəfər əməyi qarşılıqlı ödənməklə mövsümü işçi götürmüşük. Onlar da aqronom olaraq barama yığımında kumçülərimizə yaxından dəstək oldular”.

Artıq məntəqə üçün avadanlıqlar alınıb və yaxın vaxtlarda istehsal başlayacaq: “Bütün barama məhsulları “Made in Azerbaijan” brendi altında xaricə ixrac ediləcək”. İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin (İZİA) idarəçiliyində olan Yevlax Pilot Aqroparkında “AzSilk”in tərkibinə daxil olan “Azting” MMC tərəfindən baramaçıları tutuqları ilə təmin edən təsərrüfat yaradır. Azərbaycan-Özbəkistan birgə investisiya layihəsi çərçivəsində tingçilik təsərrüfatı aqroparkın 20 hektar ərazisində yaradılır. Təsərrüfatda Özbəkistandan gətirilən toxumlardan tutuqları yetişdirilib, 7 rayondakı kumçülərə verəcək.

Beləliklə, iki müəssisənin tam xammalla təchizatı üçün Azərbaycanda illik barama istehsalı 1200-1300 tondan aşağı olmamalıdır. Lakin hazırda bu həcm 30-35 faizi ancaq istehsal olunur.

2017-ci ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən

“Azərbaycan Respublikasında baramaçıların və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı” təsdiqlənib. Dövlət Proqramının icrası nəticəsində Azərbaycanda 2025-ci ilədək yaş barama istehsalı həcmi 6 min tona çatdırılması nəzərdə tutulurdu. Lakin indiki göstəricilərdən çıxış etsək,

görürük ki, bu hədəfə çatılması real deyil.

Maraqlıdır ki, 2016-cı ildə Azərbaycanda 70,7 ton, 2017-ci ildə 245 ton, 2018-ci ildə 514 ton, 2019-cu ildə 641 ton yaş barama məhsulu istehsal edilib. Lakin 2020-ci ildə koronavirus pandemiyasının yaratdığı fəaliyyət məhdudiyyətləri üzündən barama istehsalında azalma qeydə alınıb. Həmin il ölkədə 446,6 ton barama (azalma 30,6 faiz) istehsal edilib. 2021-ci ildə barama istehsalı yenidən 11,4 faiz artaraq 497,4 ton, 2022-ci ildə 31,4 faiz azalaraq 341,4 ton təşkil edib.

Ümumilikdə fermer təhvil verdiyi hər kiloqram yaş baramanın əvəzində 11 manat alır. İpəkdurdunu dövlətdən pulsuz alan kəndli 40 gündən sonra təhvil verdiyi 1 ton baramadan 11 min manat gəlir əldə edə bilər. Bu, kifayət qədər yüksək gəlirlilik deməkdir. Belə olan halda, barama istehsalı niyə azalır? Əhali maraq göstərmir, yoxsa başqa səbəblər var? Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən verilən məlumata görə, hər il barama yetişdirmək üçün qurd sifarişinin həcmi azalır. Belə ki, 2019-cu ildə barama yetişdirmək istəyənlərə 20 min qutu, 2021-ci ildə 14700 qutu, 2022-ci ildə 11 130 qutu, bu isə 11 min qutu barama qurdu verilib. Aydın görünür ki, kəndli-fermerlərin bu sahəyə diqqətini artırmaq, barama istehsalına stimullaşdırmaq üçün yeni metodlara, yeni alətlərə ehtiyac var. Ümid edək ki, “Az-Silk” bu sahədə ciddi dönüş nail ola biləcək...

□ **Dünya SAKİT,**
“Yeni Məsəvi”

Baramamızı “qurd yeyir”.

böhranın səbəbləri

Istehsal artmırsa...

yalnız gələn il fevralın sonunadək fəaliyyət göstərəcək. Ona görə də barama istehsalının artırılması qarşıda duran ən vacib şərtlərdən biridir. Müəssisədə üçnövbəli iş rejimində fəaliyyət göstərmək üçün hər cür şərait var. Bunun üçün isə ildə 1000

24 saat işləməlidir. Çünki pambıq və süni parçaların istehsalında rəqabət böyük, gəlir faizi isə çox azdır. Ona görə də kütləvi istehsal daha məqsədəuyğundur.

2023-cü ilin 9 ayı ərzində “Azəripek” MMC-nin ayrı-ayrı istehsalatlarında 223 min kvadratmetr xam ipək parça toxunub, 6761 ədəd

tonadək yaş barama lazımdır: “Müəssisənin gəlirlə işləməsi üçün yalnız ipək istehsalı ilə məşğul olmaq maliyyə baxımından sərfəli deyil. Çünki ipək parça gündəlik tələbat malı deyil və satışı da bir qədər çətindir. Daxili bazarda əsasən ipək kəlağayı satılır. İpək parça və xam ipək əsasən İran, az miqdarda da Rusiya və Türkiyə şirkətlərinə göndərilir. Ona görə də gələcəkdə daha çox tələbat olan pambıq və süni saplardan toxunan, həmçinin pambıqla süni sapların qarışığı olan parçaların istehsalına başlamağı düşünürük. Vaxtilə burada pambıq parçaların toxunuşu ilə məşğul olan sex

müxtəlif ölçülü güllü kəlağayı, 1626 ədəd güllü şərf, 724 ədəd güllü çitmə, 11 min 956 ədəd müxtəlif ölçülü bişmiş kəlağayı, 6791 kiloqram ağ və 382 kiloqram qara vata, 2129 kiloqram ilməlik sap və digər məhsullar istehsal edilib. Həmin müddətdə 6 ədəd ipək xalça toxunub.

Rəsmi məlumata görə, bu il Azərbaycanın 41 rayonu üzrə kumçülər tərəfindən tədarük məntəqələrinə 357 ton yaş barama təhvil verilib. Ən çox yaş barama Zərdab rayonunda tədarük olunub. Yerli kumçülər 2023-cü il mövsümündə 52,865 ton yaş barama təhvil veriblər. Ağcabədi (34,336 ton), Zaqatala (28,907 ton), Balakən

manın 102 tonunu Özbəkistanla birgə yaradılan “Az-Silk” MMC alıb. Bu müəssisə ipək istehsalının bütün mərhələlərini əhatə edən klaster yaradır. Açıqlanan rəsmi məlumata görə, “Az-silk” MMC birgə müəssisəsi Azərbaycanla baramaçıların və ipəkçiliyin inkişaf etdirilməsi, yeni texnologiya və qabaqcıl təcrübələrin tətbiqi, ipək məhsullarının ixracının artırılması məqsədilə iki dövlət arasında yaradılıb. Ölkədə baramaçılıqla məşğul olan 40 rayondan 7-si pilot layihə olaraq “Az-silk” MMC-yə verilib. Fermerlərdən baramanı alan MMC Bərdədə fəaliyyət göstərir. Bunun üçün Bərdədə yerləşən “Bərdə barama qurutma məntəqəsi” in-

Elan:

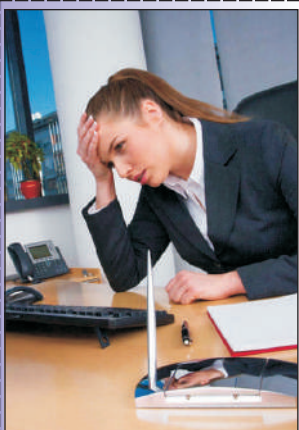
Sumqayıt şəhəri Saray qəsəbəsi ərazisində Şəhur MTK-ya məxsus yaşayış kompleksindəki bina 8, mənzil 86 üçün MTK ilə Rusiya vətəndaşı Atakişiyev Ağakişi Ədalət oğlu arasında imzalanmış alqı-satqı müqaviləsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

MUSAVAT

Son səhifə

N 219 (8355) 6 dekabr 2023

3 saat oturmaq sağlamlıq üçün ciddi təhlükədir

Uzun müddət, fasiləsiz 3 saat oturmaq sağlamlıq üçün təhlükəlidir.

Milli.Az medicina.az-ə istinadən xəbər verir ki, həkim fleboloq Vanessa Prinse ürək və damarları qorumaq üçün uzun müddət oturmamağa çağırır.

"2-3 saatdan çox əyləşmək damarların sıxılmasına və qan dövranının pozulmasına səbəb olur. Nəinki qan dövranı, həmçinin limfa durğunluğuna gətirir ki, bu da ayaqlarda şişkinliyə səbəb olur. Bir çoxları deyəcək ki, bu işimizlə bağlıdır, amma belə iş ürəyə ciddi ziyan vurur. Oturmaq uzanmaq və yatmaqdan da çox ürəyə zərərli. Çünki bu zaman damarlar çox sıxılır. Oturaq həyat keçirənlərdə qanda şəkər, xolesterin və çəki də artır.

Bunun qarşısını almaq üçün əyləşəndə bədənini vəziyyətini tez-tez dəyişmək və 30 dəqiqədən bir ayağa qalxıb, gəzişmək, idman etmək, pilləkən qalxıb-düşmək lazımdır.

Hətta mümkün qədər ayaq üstə duraraq işinizi görün. 1 saat ayaq üstə işləmək 30 dəqiqə oturmaqdan faydalıdır", - həkim qeyd edib.

Rusiyada pələng itini xilas etməyə çalışan adamı parçaladı

Rusiyanın Xabarovsk diyarının Obor kəndində pələng fərdi evin həyatında zəncirdə olan iti meşəyə sürükləyib. Sahibi heyvanı xilas etmək üçün onların izi ilə meşəyə gedib. Orada pələngi və öz itini görüb. Pələng adamı təhlükə gözündə görüb və ona hücum edib. Qeyd edək ki, kənd sakinini xilas etmək mümkün olmayıb.

Böyrəkləri daşla dolu 7 aylıq uşaq həkimləri şoka saldı

7 aylıq azərbaycanlı körpə Türkiyənin Ege Universiteti Xəstəxanasında aparılan əməliyyatlarla həyata qaytarılıb. Valideynlər Adəmi 5 aylıq olarkən böyrək ağrıları şikayəti ilə yaşadıkları şəhərdəki xəstəxanaya aparılıb. Müayinə və analizlər zamanı körpəyə sistinuriya (böyrək və sidik kisəsində daş əmələ gəlməsinə səbəb olan irsi xəstəlik) diaqnozu qoyulub. 1,5 aydır xəstəxananın reanimasiya şöbəsində müalicə almasına baxmayaraq, körpənin böyrək funksiyaları getdikcə zəiflədiyi üçün ailə həkimlərin məsləhəti ilə körpəsini Ege Universiteti Xəstəxanasına gətirib. Ege Universitetinin həkimləri Dr. Əli Tekin və Dos. Dr. Sibel Tiryakinin apardığı əməliyyatlarla körpənin sidik kisəsində və sağ böyrəyindəki daşlar təmizlənib.

Heyati təhlükəsi olan körpə sağ böyrəyindəki daşlar əməliyyatla çıxarıldıqdan sonra evə buraxılacaq.

Əməliyyatı həyata keçirən komitədən dos. Dr. Əli Tekin bildirib ki, körpə Adəm gələndə onun həm sidik kisəsində, həm də böyrəklərində daş olduğunu aşkar ediblər.

Təcili əməliyyata qərar verdiklərini ifadə edən Tekin, "Böyrək daşları ciddi bir xəstəlikdir. Böyrək funksiyalarının

tamamilə itirilməsinə səbəb ola biləcək bir vəziyyət yaranmışdı. Ona görə də təcili əməliyyata ehtiyac var idi və bu əməliyyatları etdik", - deyib.

Dos. Dr. Sibel Tiryakin əməliyyatın körpənin böyrəyində heç bir kəsik olmadan qapalı əməliyyatla tamamlandığını, beləliklə də körpənin böyrək funksiyalarının normallaşdığını və körpənin həyatının təhlükədən çıxdığını bildirib.

Əlləriniz və ayaqlarınız həmişə soyuq olur?

Insanların 70 faizi barmaqlarının buz kimi olmasından şikayətlənir. Bunun səbəbi barmaqlara kifayət qədər qan çatmamasıdır. Bir çoxları bu hala əhəmiyyət vermir, ciddi qəbul etmir. Bunun üçün ilk növbədə bədəndəki qan dövranını yaxşılaşdırmaq lazımdır. Əgər siz belə bir haldan əziyyət çəkirsinizsə, aşağıdakı məlhəmdən istifadə edə bilərsiniz:

Xiyar, alma və pomidor şirəsinin hərəsinə 50 ml. götürüb qarışdırın. Alınan məhlulun 1/2 hissəsi ilə əl və ayaq barmaqlarınızı ovuşdurun. Qalan şirəyə 2 xörək qaşığı qaynanmış su və əzilmiş sarımsaq tökün. Hər gecə yatmadan əvvəl bu qarışıqdan 4 xörək qaşığı için. Bu məlhəm qan dövranını yaxşılaşdırıb, barmaqlara qanın gətməsinə kömək edəcək.

Kimlər qəhvədən infarkt ola bilər?

Gündə 400 mq-dan artıq kofein taxikardiya, yuxusuzluq, təzyiq yarada bilər. Qəhvə hətta infarkta da səbəb ola bilər. Biologiya elmləri doktoru İrina Kolesnikova kofeinin orqanizmdə metabolizmi prosesindən danışır. "Kofeinin metabolizmində iştirak edən əsas ferment P350 1A2 adlı sitoxromdur. Əgər insanda bu gen normal və aktivdirsə, insan gündə 3 fincan qəhvə içə bilər. Hətta 1 fincan qəhvə bu insanlarda ürək tutması riskini azaldır. Ola bilər qəhvə sitoxromların işini aktivləşdirir.

Ona görə gənərlərin aktivliyini bilmədən hər kəsə eyni doza qəhvəni uyğun hesab etmək olmaz. Çünki hər kəs kofeini fərqli tezlikdə mənimsəyir. Ona görə qəhvə içdikdən sonra özünüzü necə hiss etdiyinizə baxın, əgər baş ağrısı, ürəkdöyünmə, narahatlıq olarsa, deməli, sizə uyğun deyil. Ürək ritmi pozulanlar, yuxusuzluğu olanlar kofeinlə ehtiyatlı olmalıdır.

Bunları bilirsinizmi?

- Qayçıni Leonarda da Vinçi icad edib.
- Kəpənəklərin dad reseptorları ayaqlarında olur.
- Dünyada toyuqların sayı insanların sayından çoxdur.
- Hər 2 həftədən bir mədəmiz yeni daxili təbəqə yaratmalıdır, yoxsa o özü özünü həzm edər.
- Qadınlar gözlərini kişilərdən iki dəfə çox qırıp.
- Dolları 293 üsulla xırdalamaq olar.
- Anadan olandan ölənə qədər gözlərimiz eyni ölçüdə qalır, qulaqlarımız və burnumuz isə həmişə böyüyür.
- Pişiklər 100-dən çox, itlər isə cəmi 10 səs çıxarırlar.
- Tədqiqatçı radiolokator borusunun yanında keçərkən cibində olan şokoladların əriməsindən sonra mikrodalğalı sobanı icad edib.
- Bu günə qədər bilinən ən ağır böyrək daşının çəkisi 1.36 kq-dır.
- Dünyanın ən böyük şəkər istehsalçısı Kubadır.
- Dünyanın ən tez böyüyən bitkisi bambu, bir gündə təxminən 90 sm.
- Bir insanın üzünü xatırlamaq üçün insan beyninin sağ tərəfi işlədilir.
- Rusiyanın dördə biri meşəliklə örtülüdür.
- Sağ əlini işlədən insanlar sol əlini işlədən insanlara nisbətən 9 il daha çox yaşayır.
- Şeirli söz olan abrakadabra ilk olaraq o vaxt insanların temperaturunu düşürmək üçün istifadə olunub.
- Uran planeti adı gözlə görünən yeganə planetdir.
- Zəbralar ağ üzərində qara xətlərdir.
- Zürafələr üzə bilməzlər, üzsələr belə boğularlar.
- Günəş dünyadan 330,330 dəfə böyükdür.

Selfi üçün düzgün rakurs axtaran rusiyalı yeniyetmə gözünü xəstəxanada açdı

Sosial şəbəkələrdə selfi üçün düzgün rakurs axtaran gəncin binanın terrasından yıxıldığı anın görüntüləri yayılıb. Kadrlar Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərinəndir. Videoda, həmçinin onun yerə dəydiyi an qeydə alınıb. Bildirilir ki, yeniyetmə çoxsaylı bədən xəsarəti ilə uşaq xəstəxanasına yerləşdirilib. Onun vəziyyəti son dərəcə ağır qiymətləndirilir.

Mütəxəssislər hansı yeni il bəzəyinin "Wi-Fi"ə mane olduğunu açıqlayıblar

Yeni il dekorasiyası, əlbəttə ki, gözəldir, lakin evi bəzəməkdə həddi aşmamaq lazımdır. İnternet ekspertləri Milad ağacı işıqlarının "Wi-Fi"-in sürətinə təsirindən danışılıb.

Mütəxəssislər deyirlər ki, yanib-sönən bəzəkli işıqlar "Wi-Fi"-in sürətini aşağı sala bilər. Çünki işıqlar potensial olaraq genişzolaqlı şəbəkəyə müdaxilə edə biləcək elektromagnit sahələri yaradır.

"İlin bu vaxtı Milad işıqları hər yerdə - Milad ağacının üstündə, evin müxtəlif guşələrində olur. Amma təəssüf ki, olduqca parlaq əşyalar "Wi-Fi"-ə zərər verə biləcək elektromagnit şüalanma yayır. Az sayda işıq heç bir təsir göstərməyə bilər, amma evdə yüzlərlə olduqda, onların təsiri arta bilər ki, bu da "Wi-Fi" signalına müdaxiləyə və nəticədə əlaqənin kəsilməsinə səbəb ola bilər", - deyə ekspert qeyd edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3248

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500